

DE

DELAVSKA ENOTNOST

23. MAJA 1970 — ŠT. 20 — L. XXVII

SPREJET JE DELOVNI PROGRAM ZVEZE SINDIKATOV
OBČINE VELENJE

NAČRTNO IN USKLAJENO DELO

Osnovne organizacije sindikata bodo terjale od samoupravnih organov in vodstev delovnih organizacij, da čimprej izdelajo razvojne programe ● Obsežen program dela občinskega sindikalnega sveta Velenje do konca februarja 1971. leta

Čeprav so v Velenju šele nedavno sprejeli delovni program občinske zveze sindikatov, pa so ga začeli že z vso prizadevnostjo uresničevati. Občinski sindikalni svet Velenje se je lotil načrtnega razreševanja vseh tistih problemov, s katerimi se srečuje Zveza sindikatov v Šaleški dolini. Da pa bi dosegli kar največjo usklajenost v akcijah in seveda načrtnost pri delu na vseh ravneh, je občinski sindikalni svet predlagal tudi vodstvom posebnih sindikatov, da se vključijo v enotno akcijo.

Občinski sindikalni svet Velenje je naslovil na vse osnovne organizacije sindikata tudi priporočilo, da naj bi stalno spremljale izvajanje njihovih akcijskih programov, podobno pa naj bi pregledali tudi, če so v programe dela zajete vse letošnje akcije oz. če je dan zadosten poudarek razreševanju problemov v delovnih organizacijah.

Organi Zveze sindikatov v velenjski občini in strokovni sindikati bodo v tem letu sproti spremljali gibanje gospodarstva tako v posameznih delovnih organizacijah kot v celotni občini. Akcijski program daje poseben poudarek tudi razreševanju problemov v tistih delovnih organizacijah, ki niso likvidne in kjer grozijo zaposlenim 80 % osebni dohodki. V Šaleški dolini namreč ugotavljajo, da je ne-

kaj takih delovnih organizacij tudi na njihovem območju, značilno pa je, da v teh delovnih organizacijah za zdaj še niso izdelali ne razvojnih načrtov ne sanacijskih programov. Občni zbor občinskega sindikalnega sveta Velenje je zaradi tega že predlagal svetu za gospodarstvo velenjske občinske skupščine, da izda analizo o kratkoročnih in dolgoročnih razvojnih usmeritvah in programih delovnih organizacij. Ta analiza bi morala, med drugim, podrobno oceniti vrednost programov, realnost predvidevanj in možnosti za integracijske procese. Osnovne organizacije sindikata bodo morale zahtevati od vodstev in samoupravnih organov, da čimprej sprejmejo odločitve o kratkoročnem in srednjeročnem razvoju. Takšne programe naj bi čimprej izdelali zlasti v tistih delovnih organizacijah, ki poslujejo na meji rentabilnosti.

KAKŠEN JE AKCIJSKI PROGRAM?

Zapisi smo že, da so organi Zveze sindikatov v občini Velenje že začeli uresničevati svoj akcijski program. Tako so na razširjeni seji obravnavali probleme nestabilnosti tržišča in cen ter priporočili občinski skupščini in njenim svetom, da prepreči naraščanje življenjskih stroškov v občini. Sicer pa je stekla tudi že razprava o organizaciji strokovnih in družbeno-ekonomskih oblik izobraževanja. V kratkem pa bo predsedstvo velenjskega sindikata razpravljalo tudi o vlogi, politiki in stališčih bank, podrobneje pa tudi o vlogi bank pri investiranju v modernizacijo gospodarstva in v razširjeno re-

(Nadaljevanje na 3. strani)

ZAVAROVALNICA SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19/1
Poslovne enote: CELJE, ČAKOVEC, JESENICE, KOPER, KOPRIVNICA, KRANJ, KRŠKO, MARIBOR, MENGEŠ, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, POSTOJNA, TRBOVLJE in LJUBLJANA s poslovalnicama Zagreb in Rijeka

SINDIKATI O UREJANJU SAMOUPRAVNIH ODNOSOV V ELEKTROGOSPODARSTVU

Za integracijo družbenih in posebnih interesov

Kolektivi elektrogospodarstva ne nasprotujejo integraciji, vendar si jo zamišljajo vsak po svoje ● Doslej so se izoblikovali trije predlogi, ki naj bi pospešili proces izoblikovanja združenega slovenskega elektrogospodarskega podjetja ● Mnenje sindikatov: kakršna že bo končna rešitev, ne sme omogočiti obstoja in delovanja organa, ki bi lahko postal sila nad samoupravljanjem

Na podlagi priporočila Skupščine SRS o integraciji slovenskega elektrogospodarstva iz marca 1968 leta je bila s 1. januarjem 1969 leta že dosežena delna integracija slovenskih elektrogospodarskih podjetij. V ELEKTROGOSPODARSTVO Maribor so se namreč združile Dravske elektrarne, Elektrarna Brestanica, TE Trbovlje in ljubljanska Toplarna. Izven tega podjetja pa so ostali kot samostojna podjetja: Savske elektrarne Ljubljana, TE Soštanj in Soške elektrarne.

Kot so ugotovili na skupni seji komisije za samoupravljanje pri republiškem svetu sindikatov, komisije za spremembo samoupravnih predpisov pri RO sindikata delavcev industrije in rudarstva ter sveta za energetiko, ki deluje pri tem strokovnem sindikatu, so se za zdaj izoblikovali trije predlogi glede nadaljnjega poteka integracijskih procesov v proizvodnih in prenosnih elektrogospodarskih podjetjih. Prvi predlog je izoblikovalo Elektrogospodarstvo Maribor, drugega TE Trbovlje, tretjega pa Savske elektrarne Ljubljana skupno s TE Soštanj. Značilnost vseh treh predlogov je, da se strinjajo glede potrebnosti, da hitreje nadaljujejo z integracijo, da bi združeno elektrogospodarstvo lažje razreševalo lastne probleme in tako zadovoljevalo tudi širše družbene interese, to je vse uporabnike električne energije. Če je izhodiščna misel v vseh treh primerih torej enaka, pa se predlagatelji močno razhajajo v zamislih, kako naj bi navedene skupne cilje tudi dosegli. Nema-

ra prav zato, ker se ob vsem razpravljanju in dokazovanju »prednosti« posameznih predlogov zadeve le ne premaknejo nikamor, je izvršni svet Skupščine SRS v letošnjem letu predlagal gospodarskemu zboru Skupščine SRS, naj začne postopek za sklenitev družbenega dogovora o elektrogospodarstvu.

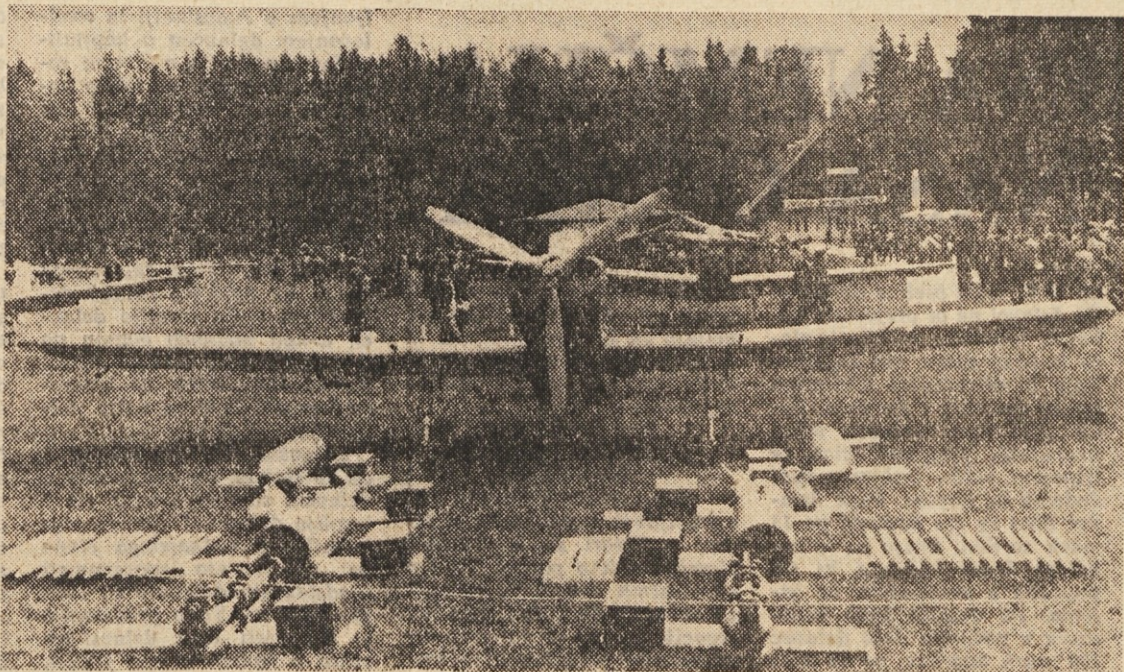
Zaradi vsega tega so člani navedenih sindikalnih organov poskušali ugotoviti, kateri izmed zdaj znanih predlogov bi še najbolj strelal želji in potrebi po učinkovitem urejanju samoupravnih odnosov v elektrogospodarstvu in ki bi to gospodarsko panogo usmeril na pot v čim

(Nadaljevanje na 2. strani)

TEORIJA

A. Novak

PRAKSA

Na dan letalstva — 21. maja — je bila na ljubljanskem letališču Brnik slovesna otvoritev razstave vojnega in civilnega letalstva, ki jo je priredila Zveza letalskih organizacij Slovenije skupaj s komando vojnega letalstva, letališčem Ljubljana — Pulj in Inex Adria avioprometom. To je največja letalska razstava po vojni v Sloveniji. Razen športnih in turističnih letal si lahko obiskovalci ogledajo tudi najodobnejša reaktivna letala, izdelana v svetu in pri nas. Na naši sliki: ob nadzvočnih letalih na videz skromno, a vendar zelo ugledno letalo domače konstrukcije KRAGULJ s svojo polno oborožitvijo. Lastnosti tega letala so takšne, da ga lahko upravičeno imamo za najpomembnejše letalo partizanskih enot. Lastnosti, ki jih ima to letalo, so že vzbudile zanimanje pri nekaterih evropskih državah, ki ga žele uvrstiti v svojo oborožitev

zati z mednarodnim tržiščem in sprejeti težje konkurenčne pogoje v mednarodni menjavi. Doseči bomo morali več bistvenih dolgoročnih ciljev, ki naj bi nam omogočali ekonomsko integracijo z Evropo: konvertibilnost valute, uravnovešeno plačilno bilanco, življenjsko raven, ki se mora približati ravni v Evropi in drugo. Uresničiti te materialne cilje pa pomeni, da moramo čimprej vpeljati najodobnejšo organizacijo dela, tehnologijo in tehniko proizvodnje in menjave.

Potemtakem razkriva jedro problematike dolgoročnega predvidevanja razvojnih tokov v Sloveniji vprašanje: preko katerih gospodarskih sektorjev, s kakšnimi metodami in kakšno gospodarsko in socialno politiko, s kakšno organizacijo in opremo svojega prostora in s kakšno zunanjetrgovinsko politiko lahko majhna ekonomika obdrži korak s svetovnim ekonomskim in tehničnim napredkom in se uspešno vključi v mednarodno delitev

(Nadaljevanje na 6. strani)

vitka linija - linija zdravja

JOGURT ne redi

LJUBLJANSKE
MLEKARNE

STRAN 3

RADI BI SE TUDI SAMOUPRAVNO ORGANIZIRALI

STRAN 10

ZAKAJ TAKŠNA DINAMIKA CEN?

STRAN 7

Samoupravno razreševanje konfliktnih situacij v Železarni Jesenice

REZERVIRANI STOLPEC

MILODAR
VILAR

sekretar občinskega odbora sindikata
delavcev storitvenih dejavnosti v Ma-
riboru

Cene osnovnih življenjskih potrebščin
nenehno naraščajo. Kako ocenjujete kot
potrošnik in kot sindikalni delavec stališče
slovenskih sindikatov, ki so nastopili proti
zviševanju cen?

Ne morem se otresti misli, da so za prenekatero zvišanje cen krivi vse drugačni vzroki, kot pa ekonomska računica in dejanske potrebe. Upal bi si trditi, da se za marsikaterim zvišanjem cen ne skriva nič drugega kot neodgovorna spekulacija. Primerov za to trditev mi najbrž ne bi bilo treba z lučjo iskati. Velja se spomniti samo na zadnje pomanjkanje govedine. Na vsem lepem so bile prazne trgovine in mesnice, ko pa so cene poskočile, je bilo tudi mesa kar takoj dovolj.

Spričo tega sodim, da bi morali okrepiti družbeno kontrolo vsaj nad tistimi cenami artiklov, od katerih je odvisen življenjski standard delavcev. Rekel sem že, da si nekateri posamezniki v delovnih organizacijah sila po svoje razlagajo delovanje tržnih zakonitosti in da zato dokaj samovoljno, da ne rečem neupravičeno rešujejo problematiko cen. Cene pa so kot bumerang — vselej prileti nazaj, tja, od koder je zletel. Res pa je, da je vsakršno zvišanje cen najtežje prav za tiste delavce, ki imajo najnižje osebne dohodke. Zato se v celoti pridružujem mnenju slovenskih sindikatov, in menim, da je edinole pravilno. Delovne organizacije bi ga vsekakor morale bolj upoštevati in spoštovati.

BORIS
SENEGAČNIK

tajnik mestnega odbora sindikata grad-
benih delavcev Ljubljane

Ob nenehnih podražitvah postaja vprašanje cen aktualno zlasti za ljudi s skromnimi osebnimi dohodki. Povejte nam, kako vi ocenjujete znana stališča slovenskih sindikatov do naraščanja cen osnovnih življenjskih potrebščin?

Z vsem srcem podpiram stališča slovenskih sindikatov, ki so kot eden redkih družbeno-političnih dejavnikov nastopili proti zvišanju cen osnovnih življenjskih proizvodov pa tudi proti zvišanju cen komunalnim storitvam in cenam stanovanj. Toda kaj, ko ti napor slovenskih sindikatov tako pogosto nalezijo na gluha ušesa. Sam zase pa menim, da je spričo vedno novih emisij denarja navsezadnje tudi razumljivo dvigovanje cen osnovnih življenjskih potrebščin. In če je ta moja domneva točna, se bomo morali v sindikatih začeti zavzemati tudi za zviševanje osebnih dohodkov, saj lahko le po tej poti ob tako vrtoglavi dirki cen zagotovimo delavcem realne osebne dohodke, ki bodo zagotavljali tudi realen porast standarda. Seveda pa bi bilo še veliko bolj pametno, če bi slednjič vendarle uspeli umiriti tržišče. Ne vem sicer, s kakšnim konkretnim ukrepom bi naj dosegli stabilizacijo tržišča, menim pa tudi, da je v državi dovolj strokovnih institucij in pristojnih organov, ki bi lahko in tudi morali odgovoriti na to vprašanje.

POPRAVEK

V prejšnji številki našega lista se nam je v rubriki Rezervirani stolpec primerila neljuba napaka. Pri imenih naših intervjuvancev je namreč tiskarski škrat zamenjal tisti del teksta, ki pojasnjuje, od kod je kdo. Tako bi se moralo pravilno glasil: MARIJAN ČERNE, vodja plansko analitiške službe v Papirnici-Količevo in ALBIN ERKLAVEC, predsednik osnovne sindikalne organizacije »Metalika« Ljubljana. Balcem in obema prizadejima tovarišema se opravičujemo.

ZAHODNA NEMČIJA
SKOZI NAŠA OČALAOBISK V PODJETJU GOLD-
SCHMIDT

Drugo plat, ki je skrita za zunanjim bliščem, smo lahko temeljito spoznali v podjetju Goldschmidt v Essnu. Tu delavci v nekaterih oddelkih opravljajo zares težak in zdravju škodljiva dela, pa za to ne dobijo nobenega dodatka pri plači. Pri nekaterih opravilih so delavci celo v smrtni nevarnosti, predvsem tisti, ki delajo pri kotlih, kjer kuhajo kemikalije.

Direktor podjetja nam je skupaj s svojimi sodelavci razkazal tovarno in nas seznanil s tehnološkim procesom. Podjetje proizvaja različna kemična, farmacevtska in kozmetična sredstva in pri tem dosega lepe uspehe.

Nas so bolj zanimali drugi podatki — predvsem plače delavcev. Po pogodbi, ki jo je podjetje sklenilo s sindikatom pred približno desetimi leti, bi morali delavcem izplačevati 4,48 DM na uro. Vendar ta pogodba že zdavnaj ne velja več, saj so cene danes v ZRN mnogo višje kot pred desetimi leti; podjetje izplačuje približno 10

do 20 % višje osebne dohodke. Če delavci ne bi prejimali različnih dodatkov, bi bile te plače izredno nizke, saj zagotavljajo le eksistenčni minimum spričo draginje v Porenju. Tako dobi vsak delavec poleg dvanajstih mesečnih plač še trinajsto plačo. Dobivajo tudi dodatek za dopust. Vsak delavec dobi za čas dopusta po 15 mark na dan. Imajo pa še nekatere druge bonitete, ki jih pogodba s sindikatom ne zajema. Po desetih letih zaposlitve v podjetju dobi delavec 200 mark nagrade, po 25 letih pa kar 1000, po 40 letih pa celo 1500 mark nagrade. Pri poroki dobi delavec 150 mark, če se delavcu rodi otrok, prav tako 150 mark. S temi dodatki pa si delavci precej izboljšajo svoj materialni položaj. Res pa je tudi to, da v proizvodnji delajo večinoma delavci iz Jugoslavije, Turčije, Italije, Portugalske in od drugod, ki v podjetju ne ostanejo dolgo, tako da je tudi teh dodatkov le malokdo deležen.

Velja ugotoviti, da je podjetje Goldschmidt eno boljših, saj so tu osebni dohodki celo

PRESEDSTVO RADOVLJIŠKIH SINDIKATOV O OSNUTKU ZAKONA
O ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU:

ZVIŠATI NADOMESTILA

Predsedstvo radovljjskih sindikatov predlaga, naj bi na Gorenjskem znašalo nadomestilo za bolezenski dopust do trideset dni 70 % trimesečnega poprečja osebnih dohodkov

Predsedstvo radovljjskih sindikatov je na svoji seji te dni najprej v celoti podprlo stališče slovenskih sindikatov o osnutku zakona o zdravstvenem zavarovanju in o obveznih oblikah zdravstvenega varstva, nato pa se je med prisotnimi člani predsedstva razvila razprava o 48. členu, ki v osnutku novega zakona govori o nadomestilih osebnega dohodka za čas bolezni. Kljub temu, da je osnutek zakona tako rekoč že izoblikovan in čaka le še na sprejem, so člani predsedstva predlagali, da za nadomestila v času bolezenskega dopusta ne bi smeli upoštevati letnega poprečja, marveč le trimesečno poprečje osebnih dohodkov. Kar pa zadeva nadomestila za čas bolezenskega dopusta do 30 dni, je predsedstvo menilo, da se delovne organizacije pri določanju višine nadomestil v prihodnje ne bi smele držati spodnje meje, kot jo določa osnutek zakona, marveč bi morale v svojih internih aktih uzakoniti takšno višino nadomestil, da delavci ne bodo prikrajšani. Že zdaj, smo slišali od pred-

stavnika »Verige« iz Lesc, se v podjetjih dogajajo nemogoče reči: delavci, čeprav so resno bolni, zaradi nizkih nadomestil bolezni »prebolijo« kar na delovnem mestu. Delovni učinek bolnega delavca pa je prvič, minimalen, o tem pa, kako je to škodljivo za njegovo zdravje, sploh ni treba posebej govoriti. Če pa že mora delavec ostati doma, potem si raje vzame redni dopust, s čimer si zagotovi primerne osebne dohodke.

Spričo teh dejstev je predsedstvo radovljjskih sindikatov menilo, da bi morala biti najnižja stopnja nadomestila osebnega dohodka za čas bolezenskega dopusta do 30 dni najmanj 70 % trimesečnega poprečja osebnih dohodkov.

Prav tako pa so člani predsedstva zahtevali, da tudi v novem statutu Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje v Kranju ne bi uzakonili 60 % kot najnižjo stopnjo za nadomestila za čas bolezni, temveč da bi naj znašala ta stopnja na Gorenjskem 70 % od trimesečnega poprečja.

M. Ž.

Za integracijo
družbenih in posebnih
interesov

(Nadaljevanje s 1. strani)

hitrejšo popolno integracijo, s čimer bi bili zagotovljeni splošni družbeni interesi.

VSAK PO SVOJE

V zvezi s tem so ugotovili, da iz takšne presoje lahko izpade predlog TE Trbovlje, ki mu sicer ni odrekati nekaterih drobnih rešitev, vendar v trenutnih razmerah ni uresničljiv. Tako so v nadaljnji zelo razgibani in polemični razpravi spregovorili samo o preostalih dveh predlogih. Ugotovili so, da sta se predlagatelja odločila za povsem različen pristop k stvari, kar se izraža tako v zvezi z notranjo organizacijo bodočega podjetja, še bolj pa v zvezi z urejanjem odnosov med elektrogospodarstvom kot celoto in družbeno skupnostjo, oziroma zainteresiranimi porabniki električne energije.

Ker smo v našem listu že pisali o značilnostih posameznih predlogov v zvezi z notranjo in samoupravno organizacijo bodočega združenega podjetja slovenskega elektrogospodarstva, tega zdaj ne bi ponavljali. Omenjamo le misel iz razprave na navedeni skupni seji, da namreč zdajšnji predlogi glede predvidenih rešitev posameznih

vprašanj zastopajo enaka ali vsaj zelo podobna stališča in da se torej vsaj glede teh zadev najbrž ne bo težko sporazumeti.

Dolžni pa smo obširneje poročati o naslednjem spletu vprašanj, ki zajema odnose na rela-

STIKI S TUJINO

KOPER

Obalni sindikalni svet Koper navezuje vedno tesnejše stike tudi s sindikalno organizacijo CISL iz Trsta. V okviru tega sodelovanja so se v dneh od 7. do 10. maja sestali v Domu rudarjev v Fiesli vsi pokrajinski sekretarji gradbenih delavcev sindikalne organizacije CISL iz Italije. V tem času bodo imeli ti italijanski sindikalni funkcionarji svoj seminar, na katerem bodo obravnavali mesto in položaj svojega sindikata v današnji Italiji, razpravljali bodo o organizacijskih vprašanjih svoje sindikalne organizacije ter o nujnosti enotnega sindikalnega delovanja v sedanjih državah.

K. C.

ciji elektrogospodarstvo — gospodarstvo in družbena skupnost. TE Soštanj in Savske elektrarne v zvezi s tem predlagata,

naj bi te odnose urejali z družbenim dogovorom, ki bi se navzven izražal v obstoju skupnega organa, v katerem bi bili zastopani predstavniki elektrogospodarstva, gospodarstva in družbene skupnosti. Sklepi tega organa, ki so ga predlagatelji poimenovali s poslovnim odborom družbenega dogovarjanja, bi bili za elektrogospodarstvo, ki naj bi bilo zastopano s polovico članov, obvezni, če bi se z njimi strinjali dve tretjini predstavnikov elektrogospodarstva. Temu v nasprotje Elektrogospodarstvo Maribor predlaga, naj bi simbiozo odnosov na že navedeni relaciji dosegli z ustanovitvijo skupščine elektrogospodarskega podjetja, ki bi bila s statutom opredeljena kot najvišji samoupravni organ v zadevah, ki po statutu sodijo v njeno pristojnost.

PROTI KORAKOM NAZAJ

Na skupni seji navedenih sindikalnih organov so v zvezi s tem ugotovili, da predlog Savskih elektrarn in TE Soštanj na posreden način omogoča, da bi v novem podjetju nastal organ, zelo podoben nekdanji generalni direkciji elektrogospodarstva, skratka organ, ki bi v imenu družbenega dogovarjanja lahko postal celo sila nad samouprav-

ljanjem v Jugoslaviji in sodelovanjem delavcev v kapitalističnem podjetju v Zvezni republiki Nemčiji pa lahko znanimo, ko povprašamo po kompetencah in načinu volitev teh organov. Pogojenost delavskega sveta v kapitalističnem podjetju izhaja iz privatne lastnine nad proizvodnimi sredstvi; tako nastopi prvi problem že pri sestavi delavskega sveta. Le polovico članov delavskega sveta izvolijo delavci, drugo polovico članov pa imenuje lastnik tovarne oziroma upravni odbor, na katerega imajo odločilen vpliv delničarji.

Delavski svet štejejo od 3 do 35 članov. Če ima, denimo, delavski svet 15 članov, jih 7 izvolijo delavci, 7 jih imenuje lastnik, za petnajstega člana pa se morajo sporazumeti predstavniki delavcev in lastnik tovarne. Tako predstavlja ta petnajsti član delavskega sveta v nekem smislu jeziček na tehtnici, saj je večina odločitev odvisna prav od tega člana.

Se bolj žalostno podoba dobimo, če analiziramo pristojnosti delavskega sveta. Ta organ pa odloča le o začetku in koncu delovnega časa v okviru 40-urnega delovnega tedna. Torej odloča delavski svet o tem, ali bodo začeli delati ob 6, 7, ali 7.15 uri. Delavski svet sodeloča še o tem, kdaj in kje se bo delila plača. V pristojnost delavskega sveta sodi tudi problematika strokovnega izobraževanja, vendar pa je na

tem področju vpliv delavskega sveta zelo majhen, saj nima na voljo strokovnega aparata, ki bi proučeval problematiko. Nasprotno pa ima direktor oziroma lastnik tovarne številčno in strokovno močan strokovni aparat in s tem odločilen vpliv na izobraževanje in na oblikovanje kadrovske politike v podjetju.

Delavski svet sodeloča še o ureditvi delavske menze, o organizaciji športnega udeleževanja, vzdrževanju športnih objektov in še o nekaterih drugih manj pomembnih vprašanjih. Zelo pomembno področje, na katerem ima svojo besedo tudi delavski svet, je nagrajevanje. Delavski svet namreč sodeloča o načinu nagrajevanja, torej o tem, ali bodo delavci stimulirani po času, po normi ali akordu. Ta pristojnost pa je navidezna, saj delavski svet o tem odloča le enkrat na deset let. Vpliv delavcev na področju nagrajevanja se vendarle izraža v tem, da le še 8—10 % delavcev v pokrajini Norðrheim — Westfalija dela po akordu, vsi drugi pa po času. A tudi sicer je čutili, da je v sodobno organizirani proizvodnji nagrajevanje po akordu ali po normi več ali manj preživljiva stvar, saj je proizvodni proces organiziran tako, da zahteva od delavca na delovnem mestu točno določena opravila. Če tem zahtevam delavec ni kos, ali če jih ne opravlja v redu, je to takoj očito.

ZVONE ŽAGAR

Ob zaključku
redakcije

PTUJ

O osnutku dokumenta »Politični cilji in naloge slovenskih sindikatov« so minulo sredo zelo kritično spregovorili tudi na razširjeni seji plenuma občinskega sindikalnega sveta v Ptuj.

Po mnenju udeležencev razprave navedeni osnutek dokumenta »bolehas na preveliki neenotnosti in bi ga torej veljalo simbolno kriticirati ter vanj zapisati, kako mislijo sindikati tudi sodelovati in ukrepati pri uresničevanju teh ciljev in nalog. Razen tega sta bili v razpravi izrečeni tudi zahtevi za obogatitev vsebinske strani predlaganega dokumenta. Po mnenju ptujskih sindikatov bi namreč temeljni dokument o ciljih in nalogah slovenskih sindikatov moral vsebovati tudi stališče glede razvoja manj razvijenih področij. In še druga pripomba: v tega dokumentu bi vsekakor morali vsaj omeniti, če že ne natančneje opredeliti vloge Delavske enotnosti pri uresničevanju političnih ciljev in nalog slovenskih sindikatov.

Podrobneje o tej seji bomo poročali v prihodnji številki DE.

-mg

ljanjem. S takim razvojem dogodkov pa se seveda ni mogoče strinjati. Z druge strani je predlog Elektrogospodarstva Maribor dosti bolj konkreten pri nakazovanju rešitev za urejanje posameznih zadev, obenem pa — kar je najvažnejše — zagotavlja, da se nekaj podobnega, kot predlagajo Savske elektrarne in TE Soštanj, sploh ne bi moglo zgoditi. Zaradi tega je stališče sindikatov jasno: samoupravne odnose v elektrogospodarstvu bi v prihodnje morali graditi na takšni osnovi, ki bi širši družbeni interes integrirala v samoupravno organizacijo bodočega združenega podjetja, v katerem pa na noben način in pod nikakršnim izgovorom ne bi smela obstajati možnost ustanovitve in delovanja organa, ki bi lahko postal sila nad samoupravljanjem. Z drugimi besedami: družbeno dogovarjanje je tudi v elektrogospodarstvu nedvomno potrebno. Ne sme pa pomeniti izgovora za nekaj, kar bi si podrelo samoupravni mehanizem podjetja, ki bi — ali bo — tak dogovor sklenilo.

S tem, kar smo zapisali, ni rečeno, da so se sindikati že dokončno izrekli denimo za predlog Elektrogospodarstva Maribor. To nikakor ne, saj in kot že rečeno — tudi obema drugima predlogoma — ne gre odrekati tega, da bi ne vsebovala nekaterih vsestransko sprejemljivih rešitev konkretnih vprašanj. Prav zato bo posebna komisija, ki so jo imenovali na tej seji, iz vseh teh predlogov povzela stališča in rešitve, ki bi najbolj ustrezala tako organiziranemu elektrogospodarstvu, kot bi si ga želela gospodarstvo in družbena skupnost kot celota. To bi hkrati pomenilo prispevek sindikatov k pospešitvi integracijskih procesov v elektrogospodarstvu; skratka, njihovo stališče glede urejanja teh zadev. Ugotovitve komisije bodo posredovali tudi Izvršnemu svetu Skupščine SRS, od katerega bodo sindikati zahtevali, naj pove tudi svoje stališče glede urejanja navedenih vprašanj in s tem omogoči hitrejši potek integracijskih procesov v elektrogospodarstvu.

-mg

DOPISNIKI
JAVLJAJORAVNE
NA KOROŠKEM

Ob letošnjem prazniku občine Ravne na Koroškem so prvič podelili tudi občinske nagrade. Prejeli so jih s področja družbeno političnih dejavnosti list »Koroški fužinar«, medicinska sestra Milka Košutnik za ureditev patronažne službe v Mežiški dolini, dipl. inž. Franjo Mohorčič, tehnični direktor Zelenarne Ravne, za 25-letno delo v Zelenarni, ravnatelj Studijske knjižnice na Ravnah dr. Fran Sušnik za življenjsko delo ter Jože Šater za večletno uspešno vodenje občinske zveze za telesno kulturo Ravne na Koroškem.

(ma)

Z OBČINSKIH
SINDIKALNIH
SVETOV

● MURSKA SOBOTA

Na nedavni razširjeni seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta so razpravljali o osnutku političnih ciljev in nalogah slovenskih sindikatov. V razpravi o tem dokumentu so ugotovili, da so naloge jasno in konkretno zastavljene, da pa bodo morali sindikati odločneje kot doslej vztrajati pri reševanju problemov, ki so navedeni v dokumentu.

Razprava o osnutku dokumenta na seji predsedstva pomeni začetek, saj bodo z razpravami nadaljevali v osnovnih organizacijah sindikata. Dokončna stališča in predloge bodo po končani razpravi sprejeli na razširjeni seji občinskega sindikalnega sveta.

Na isti seji so člani predsedstva OBSS Murska Sobota govorili tudi o predvidenem povišanju cen za mleko in goveje meso. Ker ni bilo prepričljivih ekonomskih pokazateljev, ki bi upravičevali predlagano povišanje cen, so po razpravi sklenili, da sindikati tega predloga ne bodo podprli.

A. K.

● KOPER

Pred dnevi je predsednik Obalnega sindikalnega sveta Koper Tihomil Javoršek priredil skromno svečanost za aktivne in prizadevne sindikalne delavce obalnega območja. Ob tej priložnosti, ki so jo združili tudi s počastitvijo praznika občine Koper, je predsednik obalnega sindikalnega sveta izročil šestnajstim sindikalnim delavcem priznanja za njihovo delo v sindikalnih organizacijah. V svojem nagovoru je predsednik obalnega sindikalnega sveta poudaril, da je enotnost in učinkovitost sindikalnega dela odvisna predvsem od aktivnosti in uspešnosti sindikalnih delavcev v osnovnih sindikalnih organizacijah, ki dnevno prenašajo med člane sindikata skupna sindikalna stališča ter tako vključujejo v reševanje vseh pomembnih problemov vedno več ljudi.

K. C.

● SLOVENSKE
KONJICE

Minulo soboto je občinski odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti pripravil dan prosvetnih delavcev. Razen tistih, ki še delajo v tem poklicu, in ki so se v velikem številu odzvali vabilu, so povabili na slovesnost še prosvetne delavce, ki so se upokojili v zadnjih letih. To po nekaj letih ponovno srečanje so priredili v Zrečah. O sedanjih vlogi sindikata je vsem udeležencem spregovoril tajnik RO sindikata družbenih dejavnosti Slavko Grčar, zatem pa je prof. dr. Vlado Smid iz Ljubljane predaval o vplivu industrijske revolucije na šolstvo. Naslednji dan so prosvetni delavci združili koristno tudi s prijetnim, saj so po ogledu Kovaške industrije v Zrečah izkoristili popoldanski čas za rekreacijo.

V. L.

● CELJE

Na prvi razširjeni seji so se zbrali pretekli teden člani podoborov za Celje in Laško pri medobčinskem odboru sindikata delavcev storitvenih dejavnosti. Na obeh razširjenih sejah v Celju in Laškem so razpravljali o političnih ciljih in nalogah slovenskih sindikatov. V Laškem pa so spregovorili poleg tega še o programu dela podobora Laško.

mb

Priprave na II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije

V tej rubriki objavljamo zanimive primere iz naše samoupravne prakse, povzete iz več kot sto prispevkov, ki jih delovni kolektivi Jugoslavije pripravljajo za II. kongres samoupravljalcev in ki so nedvomno najprepričljivejši dokaz globine in širine delavskega samoupravljanja, ki smo ju že dosegli

SAMOUPRAVNO
RAZREŠEVANJE
KONFLIKTNIH SITUACIJ
V ŽELEZARNI JESENICE

Samovoljni postopki posameznika ali skupine niso v skladu s samoupravljanjem ● Kako postopati, če upravičene zahteve posameznika ali skupine naletijo na gluha ušesa odgovornih ljudi ali samoupravnih organov?

V zadnji številki smo opisali, kakšne možnosti delovanja daje sindikalni organizaciji statut Železarnice Jesenice, nismo pa omenili, kakšna vloga je sindikatu zaupana v primeru, da pride do konfliktnih situacij. Naj takoj povemo, da Jeseničani menijo, da se konfliktna situacija rešuje najbolje tako, da sploh preprečimo možnost njihovega nastanka in da naj zato sindikat glede tega nastopi šele takrat, ko vidi, da so zatajile normalne možnosti samoupravnega reševanja perečih vprašanj.

Težave, s katerimi se mora v zadnjih letih boriti delovni kolektiv Železarnice Jesenice, so med drugim povzročile tudi to, da so jeseniški železarji temeljito analizirali izkušnje iz konfliktnih situacij v svojem kolektivu in da so storili vse, kar je v njihovi moči, da bi takšne situacije v bodoče preprečili. Pri tem so izhajali iz stališča, da je samoupravljanje ne samo pravica, temveč da je tudi dolžnost in da samoupravne pravice niso združljive s samovoljno posameznika ali skupin; kdor torej krši dogovorjene norme uveljavljanja svojih zahtev, mora biti tudi pripravljen plačati račun.

NEPOSREDNO
SAMOUPRAVLJANJE
V DELOVNIH SKUPINAH

Statut določa naslednje dolžnosti vsakega člana kolektiva Železarnice Jesenice: da po svoji sposobnosti sodeluje v delovnem procesu in samoupravljanju, da izraža svoje mnenje v zvezi s poslovanjem svojega obrata in celotnega podjetja, da se seznani s posredovanimi informacijami in da upošteva in izpolnjuje samoupravne predpise, dogovore in odločitve, ter delovni red. Te dolžnosti so tudi osnova za razreševanje konfliktnih situacij. Člani delovne skupnosti Železarnice uresničujejo neposredno samoupravljanje — kot določa statut — preko delovnih skupin in z referendumom. Delovne skupine štejejo praviloma do 30 delavcev, ki imajo skupne delovne naloge in ne nazadnje tudi skupne interese in težnje. Ustanavlja in odpravlja jih svet delovne enote, vodi pa praviloma delovodja.

Temeljna oblika delovanja delovne skupine je njen sestanek; sklicuje ga njen delovodja po potrebi, najmanj pa enkrat mesečno, hkrati pa delovodja ta sestanek tudi vodi. Namen tega je bil predvsem v tem, da tudi razvijanje samoupravnih odnosov postane sestavni del de-

lovni dolžnosti vodilnega kadra v tovarni.

Sestanki so vedno v delovnem času in zato sklepčnost nikoli ni problem. Ker so delovne skupine majhne in se zato njihovi člani dobro poznajo, tudi sproščeno razpravljajo in izražajo svoja stališča, mnenja in predloge. To niso več mitingi, kot so pogosto bili zbori delovnih ljudi v obratih, temveč aktivno vključevanje neposrednih samoupravljalcev v samoupravljanje, predvsem pa njihovo sodelovanje pri sprejemanju samoupravnih odločitev in samoupravnih aktov.

Delovna skupina po statutu ni pristojna, da bi sklepala o kakršnemkoli vprašanju, razen o svojih povsem internih zadevah; o pomembnih vprašanjih širšega pomena ne odloča na svojem sestanku, temveč na referendumu. Kot že rečeno, njen sestanek sklicuje delovodja bodisi samoiniciativno bodisi obvezno (če to na primer zahteva 5 članov skupine, če to zahteva sindikalna organizacija, če gre za vprašanja, ki so jih organi upravljanja dali v javno razpravo, če gre za vprašanja, o katerih se odloča z referendumom itd.). Vsa stališča, ki jih delovna skupina oblikuje na svojem sestanku, in vsa vprašanja, ki so izrečena na sestanku, delovodja vpiše v zapisnik na posebnem obrazcu, katerega en izvod posreduje obratovodji, drugi izvod pa tajništvu organov samoupravljanja. Določeni so točni roki, do kdaj morajo pristojni organi odgovoriti na postavljena vprašanja. Ni dvoma, da takšno neposredno samoupravljanje v delovnih skupinah omogoča z ene strani res dobro obveščenost njihovih članov o vseh zadevah, ki jih zanimajo kot samoupravljalce, z druge strani pa tudi točno obveščenost samoupravnih organov in upravnega vodstva podjetja o vzdušju v kolektivu.

NAČIN REŠEVANJA
KONFLIKTNIH SITUACIJ

Na vsako svojo zahtevo ali vprašanje mora torej član delovne skupine ali delovna skupina dobiti v določenem roku odgovor pristojnega samoupravnega organa ali pa odgovornega delavca. Če se to zgodi in je posameznik ali delovna skupina zadovoljna z odgovorom, potem je zadeva rešena; v nasprotnem primeru — če tega odgovora ni v predpisnem roku oziroma če delovna skupina z njim ni zadovoljna — pa to

vprašanje na zahtevo lahko postavi neposredno delavskemu svetu. V tem primeru mora o tem obvestiti tudi sindikalno organizacijo.

Tu pa je situacija že bolj zaostrena; delavski svet mora odgovoriti na vprašanje ali zahtevek, in to pravočasno. Ni nujno, da je ta odgovor pozitiven, mora pa biti utemeljen in objektivni. Če vzrok za konfliktno situacijo ni v slabem poslovanju podjetja, temveč izvira iz zunanjih vplivov, potem mora delavski svet o tem obvestiti pristojne organe in forum, o tem svojem koraku pa seveda tudi prizadeje člane delovnega kolektiva.

Možno pa je seveda, da navkljub vsem določilom statuta pristojni samoupravni organi in odgovorni delavci ne reagirajo na upravičene zahteve prizadeh delavcev. V tem primeru se delovna skupina lahko takoj seane in zahteva sodelovanje predstavnikov vodstva delovne organizacije sindikata, poskrbeti pa mora poprej za zavarovanje proizvodnih sredstev.

Če je torej vzrok za konfliktno situacijo v tehnokratizmu in birokratizmu odgovornih delavcev in pristojnih samoupravnih organov, potem lahko po statutu Železarnice delovni ljudje nastopijo tudi s prekinitvijo dela. Ta pa vedno povzroči škodo in zanj mora nekdo odgovarjati. Če je to škodo povzročil član delovne skupnosti zaradi neinformiranosti po lastni krivdi, odgovarja po pravilniku o odgovornosti delavcev na delu v Železarni; če jo je povzročilo ravnanje odgovornega delavca, ga mora pozvati na odgovornost glavni direktor zaradi kršitve delovne dolžnosti; če pa je takšno škodo je povzročil organ upravljanja oziroma kolektivni ali individualni izvršilni organ, potem je to povod za odpoklic teh organov, postopek za odpoklic pa lahko začne tovarniški odbor sindikata.

Jeseniški železarji so prepričani, da obstoj delovnih skupin in dobro organizirano komuniciranje med njimi in odgovornimi delavci ter pristojnimi organi pomeni veliko pomoč pri uspešnem reševanju konfliktnih situacij, ki se seveda najučinkovitejše tedaj, če se vnaprej odpravijo vzroki za njihovo nastanek. Jeseničani menijo, da to najbolje zagotavlja pravočasno reagiranje pristojnih dejavnikov na vse, kar povzroča nezadovoljstvo v kolektivu.

MILAN POGAČNIK

V Modni hiši si lahko izberete bogat asortiment damske poletne konfekcije. Izbirali boste lahko med najrazličnejšimi modeli za šport, počitnice, službo ter modeli za svečane priložnosti. Poleg tega so na oddelku damske konfekcije v prodaji ekskluzivni, visoko modni modeli v omejenem številu.

PRODAJNi SERVIS

modna hiša

LJUBLJANA — MARIBOR — OSIJEK

... v jugoslovanskih sindikatih

OBSODBA AGRESIJE

Centralni svet

Sredi tedna se je sestalo predsedstvo Sveta ZSJ in vnovič obravnavalo agresijo ZDA proti Kambodži in razmere v svetu, ki so nastale z razširjenimi vojne proti narodom Indokine. Predsedstvo je pri tem ostro obsodilo ta najnovejši primer agresivnosti ameriškega imperalizma, ob tem pa je izrazilo pripravljenost jugoslovanskih sindikatov, da bi čim bolj neposredno sodelovali pri uresničevanju vseh mednarodnih akcij za široko mednarodno solidarnost in podporo v pravičnem boju narodov Indokine za nacionalno svobodo in pravico do samoodločitve. Predsednik Sveta ZSJ Dušan Petrovič-Sane pa je s posebnim pismom obvestil vse sindikate v svetu o stališčih jugoslovanskih sindikatov do te vojne.

Predsedstvo Sveta ZSJ je sklenilo pozvati vse sindikalne organizacije v državi, naj nadaljujejo z množičnimi protesti proti ameriški agresiji. Sindikalnim organizacijam in delovnim kolektivom je Svet ZSJ tudi priporočil, naj se še bolj zavamejo za zbiranje gromote in finančne pomoči za vietnamsko ljudstvo in za kambodsko nacionalno združeno fronto.

Člani predsedstva Sveta ZSJ so tudi poudarili, da pomenita razširitev vojne v Indokini in nadaljevanje izraelske agresije proti arabskemu svetu neposredno grožnjo miru, svobodi in neodvisnosti narodov. Opozorili so na to, da predstavlja ameriško angažiranje v Kambodži očitno podporo izraelski politiki, ki postaja čedalje bolj nasilna v svojih dejanjih.

Predsedstvo Sveta ZSJ je zato poudarilo, da bo Zveza sindikatov Jugoslavije nadaljevala z intenzivno politično podporo in z gromote pomočjo arabskim delavcem v njihovem boju proti izraelski agresiji ter da bo še naprej moralno in materialno podpirala boj palestinskih Arabcev za njihove narodnostne pravice. Predstavniki jugoslovanskih sindikatov bodo tudi aktivno sodelovali pri delu komiteja mednarodne solidarnosti sindikatov z bojem palestinskega naroda.

Načrtno in usklajeno delo

(Nadaljevanje s 1. strani)

produkcijo. Naslednja razprava na seji občinskega sindikalnega sveta bo posvečena problematiki otroškega varstva v občini ter rekreaciji in letovanju otrok. Velenjski občinski sindikalni svet naj bi podprl letovanje zdravstveno in socialno ogroženih otrok delavskih družin.

Velenjski sindikati bodo obravnavali tudi zdravstveno zaščito delavcev in proučili možnosti delavcev za zdravljenje v klimatskih zdraviliščih. Gradivo za to razpravo bo pripravil občinski sindikalni svet skupaj z zdravstveno službo in s komunalnim zavodom za socialno zavarovanje.

V jesenskih mesecih pa bodo velenjski sindikati razpravljali o davčni politiki občine in o njenem vplivu na položaj in razvoj storitvene dejavnosti. Občinski svet Zveze sindikatov Velenje bo tudi ocenil vsebino statuten delovnih organizacij in celotni potek usklajevanja samoupravnih aktov z ustavnimi amandmaji. Sprejeli pa naj bi tudi teze, ki jih bo pripravila organizacijsko-kadrovska komisija, za vsebinsko, organizacijsko in kadrovsko usmeritev v pripravah na občne zборе osnovnih organizacij sindikata, ki bi morali biti opravljeni do konca letošnjega leta.

V oktobru bodo v Velenju s številnimi prireditvami počastili 20-letnico uvedbe samoupravljanja v naš družbeno-ekonomski sistem. V oktobru naj bi bila tudi razširjena seja velenjskega občinskega sindikalnega sveta, na kateri bi na osnovi dosedanjega razvoja samoupravnega sistema v občini Velenje izoblikovali stališča o nadaljnjem pospeševanju samoupravnih odnosov. To bi predstavljalo tudi eno izmed akcij velenjskih sindikatov v pripravah na II. kongres samoupravljalcev jugoslavije.

SPREJETO BO TUDI
STALIŠČE O NAJNIZJEM
OSEBNEM DOHODKU

V kratkem bodo začeli v Velenju pripravljati analizo o osebnih dohodkih zaposlenih. Na tej osnovi bo občinski sindikalni svet sprejel stališče o najnižjih osebnih dohodkih. Vodstvo in drugi organi Zveze sindikatov v občini Velenje pa bodo letos podrobneje preučili tudi določanje hranarin za čas bolezni in posebnega dodatka za nočno delo žensk. Svoja stališča bodo posredovali samoupravnim organom in vodstvom delovnih organizacij, sproti pa bodo reagirali tudi na vse morebitne probleme v zvezi z družbenimi in življenjskimi interesi zaposlenih. (vš)

DELOVNI DOGOVOR

Sredi maja je bil v hotelu »Poldanovec« na Lokvah seminar za sindikalne delavce prometa in zvez Primorske. Seminar, ki se ga je udeležilo 38 sindikalnih delavcev, je organiziral Republiški odbor sindikata delavcev prometa in zvez Slovenije. Seminarja sta se udeležila tudi predsednik Janko Kušar in Jože Petnik, tajnik republiškega odbora tega sindikata.

Namen seminarja je bil zagotoviti čimveč konkretne pomoči sindikalnim delavcem pri njihovem delu v osnovnih organizacijah in drugih sindikalnih organih in pojasniti nekatera bistvena vprašanja v zvezi s programskimi nalogami sindikata. Zato je bila vsebina seminarja razgovor o osnutku dokumenta »Politični cilji in naloge slovenskih sindikatov«, o sedanjem gospodarstvem in družbenem položaju, o nadaljnjem razvoju prometa in zvez, nadaljnjem razvoju samoupravljanja, o metodah in oblikah dela sindikatov, nekaterih problemih invalidskega in pokojninskega zavarovanja ter zdravstvenega varstva.

V anketi, ki so jo udeleženci izpolnili po končanem seminarju, so se pohvalno izrekli o vsebini, metodah in organizaciji seminarja; pristavili so tudi, da bi morali nadaljevati s sistematičnim izobraževanjem in seznanjanjem sindikalnih delavcev.

T. B.

Pravna posvetovalnica DE

● VPRAŠANJE:

Imam 4 leta zaposlitve v podjetju in po statutu mi gre 14 delovnih dni dopusta. Ker imamo 42-urni delovni teden, bi v čas koriščenja dopusta »padli« tudi dve prosti soboti. Zanima me, ali se ti dve soboti štejeta v moj 14-dnevni dopust.

Dopust nameravam koristiti z dovoljenjem podjetja le po nekaj dni (3 do 4), tako da bi ga v celoti izkoristila do konca koledarskega leta. Ali mi torej gre 14 delovnih dni plačanja rednega letnega dopusta.

● ODGOVOR:

Kadar delovna skupnost vpelje petdnevni delovni teden, se po določilu čl. 150 temeljnega zakona o delovnih razmerjih šteje štiri dni v tednu, kot da bi ga delavec prebil na delu. Tako vam seveda šteje v dopust tudi prosta sobota, ki pade v čas, ko koristite svoj letni dopust.

Način koriščenja letnega dopusta določa čl. 72 istega zakona in predvideva le možnost nepretrganega koriščenja letnega dopusta. V dveh delih lahko delavec koristi letni dopust le tedaj, če ima izjemoma — zaradi posebnih delovnih razmer — pravico do letnega dopusta, daljšega od 30 delovnih dni. Če pa se kljub temu zakonitemu določilu dogovorite s svojo delovno organizacijo drugače, imate še vedno pravico do koriščenja vseh 14 dni letnega dopusta.

A. POLJANŠEK

● VPRAŠANJE:

Delovno mesto, na katerem sem delal 10 let, je bilo z novo sistematizacijo delovnih mest ukinjeno. Trenutno niso našli zame

KUPON za pravno
posvetovalnico DE

Knjižne novosti Državne založbe Slovenije:

LJUBLJANA V ILEGALI - IV.

Četrta knjiga zajetnega in razkošno opremljenega zbornika prinaša dokumente, zgodovinske analize ter spominska pričevanja številnih organizatorjev in udeležencev osvobodilnega boja v okupirani Ljubljani. Zbornik — izšel je ob 25-letnici osvoboditve Ljubljane — zajema obdobje od začetka leta 1943 do konca vojne. — Knjiga velikega formata je bogato ilustrirana (fotografije, dokumenti, likovne reprodukcije, zemljevidi itd.).

656 strani, cena: platno 180 din, polusnje 200 din.

(Založba sprejema naročila tudi za II. in III. knjigo »Ljubljana v ilegali«.)

Louis Adamić: OREL IN KORENINE

Knjiga ameriškega pisatelja slovenskega porekla je kritično in sugestivno pričevanje o času naše velike stiske, ko je komaj nastalo novo jugoslovansko socialistično družbo tlačila stalinska mora. Usodna knjiga za pisatelja: ko jo je pisal, so zahtevali od njega, grožec mu z uporabo, naj odloži pero. Ker ga ni, ga je »Orel« po vsej priliki stal življenje.

644 strani, cena: platno 60 din.

Ilya Erenburg: PORTRITI

Iz Erenburgovih spominov »Ljudje, leta, življenje« je D. Zeljeznov izbral in prevedel nekaj nad 50 portretov tistih osebnosti, ki jih je avtor srečal, imel z njimi bodisi prijateljske, družabne ali poklicne stike (V. I. Lenin, Aleksej N. Tolstoj, Majakovski, Pasternak, Jesenin, Remizov, Majerhold, Modigliani, Picasso, Neval, Einstein, Gide, Hemingway, Eluard, Aragon, Stalin itd.). Posamezni »portretiranci« zažive pod avtorjevimi peresom v literarno in memoarsko sijajno izrisani podobi.

388 strani, cena: platno 48 din.

Erich Fromm: ZDRAVA DRUŽBA

Avtor, dolga leta profesor sociologije na ameriških univerzah, zdaj profesor za psihoanalizo v Mehiki, je znan kot avtor mnogih pomembnih znanstvenih del (Beg od svobode, Človek po lastni predstavi, Pozabljen jezik itd.). V »Zdravi družbi« obseja kapitalistični sistem, zlasti njegovo obliko v ZDA in sodi, da je edina pot iz krize, v katero je zašel zahodni svet, v socialističnem sistemu »z udeležbo delavcev pri odločanju in upravljanju«. Knjiga je izšla v zbirki »Moderna družba«.

308 strani, cena: platno 60 din.

William H. Whyte: ČLOVEK ORGANIZACIJE

Avtor, znani ameriški sociolog, osvetljuje predvsem problem: kako vplivajo spremembe v sodobnem svetu na značaj človeka in njegovo mesto v družbeni organizaciji. Išče pot, kako bi človek postal gospodar organizacije, ne pa njena žetev. Pri tem posreduje izčrpen opis nastalih sprememb v družbi in v samem človeku. Knjiga je izšla v zbirki »Moderna družba«.

436 strani, cena: platno 75 din.

Daniel Defoe: MOLL FLANDERS

Angleški klasik, ki ga pozna ves svet po romanu Robinson Crusoe, je sam označil to svoje delo kot »zgode in nezgode znamenite Moll Flanders in tako naprej, rojene v Newgatu, ki je bila od šestdesetih let zelo razgibanega življenja, če ne štejemo njenih otroških let, dvanajst let vlačuga, petkrat poročena (enkrat celo z rodnim bratom), dvajset let tatrica, osem let kaznjena, pregnana v Virginijo, nazadnje pa je obogatela, pošteno živela in spokorno umrla, kakor je po njenih papirjih popisal Daniel Defoe.« — Delo je izšlo v zbirki »Svetovni klasiki«.

354 strani, cena: platno 70 din, polusnje 85 din.

A. L. Kaganovič: RUSKA UMETNOST 17. IN 18. STOLETJA

K. Kornilovič: RUSKA UMETNOST OD ZACETKOV DO KONCA 16. STOL.

Obe deli posredujeta izjemno bogastvo in stilno izvirnost ruske likovne umetnosti in sta v tem smislu edinstveni na našem knjižnem trgu. V obeh knjigah velikega formata je 150 barvnih in nad 80 črno-belih podob, ki dajejo skupaj z razkošno opremo knjigama bibliografsko vrednost.

Cena obeh v platno vezanih knjig je 540 din.

Zeljko Grum: IVAN MESTROVIČ

Monografija posreduje zaokrožen pregled Meštrovičeve umetnosti, njegov veliki ustvarjalni opus ter njegovo pot od kiparja samouka do enega največjih upodabljalcev 20. stoletja. Jedro knjige predstavljajo reprodukcije Meštrovičevih kiparskih del, ki sugestivno posredujejo lepoto, skladnost in občutenje njegovih skulptur.

190 strani velikega formata, cena: platno 150 din.

»BISERI UMETNOSTI« — ZBIRKA 10 KNJIG

Zbirka je posvečena velikim umetnikom vseh časov: slikarjem, kiparjem in arhitektom. Gre za pravo enciklopedijo umetnosti, v kateri je vsaka knjiga zaključena monografija. V prvi seriji desetih knjig najdemo naslednja imena: TIZIAN, MONDRIAN, RENOIR, POLLOCK, GAINSBOROUGH, MODIGLIANI, REMBRANDT, DEGAS, MICHELANGELO in MIRO. Vsak umetnik je predstavljen z 80 barvnimi reprodukcijami. V vsaki knjigi žepnega formata so tudi podrobni življenjepisni podatki posameznih avtorjev, popisi slik, odmevi kritik in pri mnogih tudi bibliografski podatki.

Cena vseh desetih knjig: 200 din.

Knjige dobite v vseh naših knjigarnah in pri zastopnikih založbe. Založba vam jih pošlje tudi na dom in nudi ugodnost mesečnega obročnega odplačevanja (najmanjši mesečni znesek 30 din), če jih naročite s položnico, ki jo pošljete v ovojnici (z navedbo knjižne vezave) na naslov: DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE, Ljubljana, Mestni trg 26.

NA ROB SEJI SKUPŠČINE KOMUNALNE SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE KRANJ

MANJKA DELAVCEV NEKATERIH STROK

Podjetja na Gorenjskem so zlasti zainteresirana za strokovnjake, ekonomiste, strojne, elektro inženirje in druge

Na zadnji seji skupščine komunalne skupnosti za zaposlovanje v Kranju so med drugim obravnavali aktualne probleme zaposlovanja na Gorenjskem, razen tega pa so sprejeli tudi program dela službe zaposlovanja za letošni ter dogovor o skupnem finansiranju, oblikovanju in porabi sredstev službe za zaposlovanje.

Bolj kot to, je bila zanimiva informacija, kako je z zaposlenostjo na Gorenjskem. Ta se je v marcu letos — do tedaj imajo namreč zbrane podatke — dvignila v primerjavi z letošnjim februarjem za 0,4 odstotka, tako da je zdaj na Gorenjskem zaposlenih blizu 60.000 ljudi, ali skoraj 40 odstotkov vsega prebivalstva. Zanimiv je tudi podatek, da je od vseh zaposlenih skoraj polovica žensk, kar pomeni, da sta v vsaki družini na Gorenjskem zaposlena najmanj po dva družinska člana, s čemer se v jugoslovanskem merilu in tudi izven njenih meja redko kdo pohvali. Za primer naj navedemo, da pride na

Kosovem en zaposlen kar na 12 družin in podobno.

Čeprav je zaposlenost na Gorenjskem v zadnjem času relativno minimalno narasla, je ob tem razveseljiv podatek, da se število brezposelnih delavcev stalno znižuje. Če spet primerjamo letošnji marec s februarjem, se je nezaposlenost znižala za 5,7 %, če pa primerjamo letošnji marec z lanskim marcem, pa se je brezposelnost znižala kar za 18,3 %. Tako je trenutno na Gorenjskem 874 brezposelnih delavcev ali 1,4 odstotka v odnosu na število zaposlenih. Med nezaposlenimi je 25 odstotkov takih, ki iščejo prvo zaposlitev. V glavnem pa so med brezposelnimi delavci nekvalificirani in priučeni delavci. O brezposelnih strokovnjakih bodisi s srednjo, višjo ali visoko izobrazbo, ne moremo več govoriti, tako kot še pred letom dni, ko je prav zaposlovanje strokovnjakov tudi na Gorenjskem predstavljalo enega zelo perečih problemov. Danes pa ugotavljajo v delovnih organizacijah, tako v Kranju kot na Jesenicah, v Trzinu in Škofji

Loki, da bi lahko zaposlili na desetine in desetine najrazličnejših strokovnjakov, zlasti pa ekonomistov, pravnikov, strojnih, elektro inženirjev in drugih. Vnovič ponavljamo, da tudi odhajanje strokovnjakov na delo v tujino predstavlja za gorenjsko gospodarstvo precejšnjo hibo. Na seji skupščine komunalne skupnosti smo med drugim slišali, da se je temu pojavu, ne glede na to, da je zaposlovanje v tujini urejeno prek zavoda, težko upirati. Dejstvo je, da se mnogi zaposlijo v tujini tudi mimo kranjskega komunalnega zavoda za zaposlovanje. Preko zavoda pa je odšlo na primer v marcu letos na delo v tujino 31 delavcev, od tega 17 v Zahodno Nemčijo, ostali pa v Avstrijo, Italijo, Svcico in Holandijo.

Zakaj pravzaprav strokovnjaki in tudi drugi nižji strokovni kader odhaja iz Gorenjske na delo v druge države?

Odgovor je preprost: zaradi boljših osebnih dohodkov in kar je najbolj zaskrbljujoče, tudi zaradi skaljenih medsebojnih odnosov v tej ali oni delovni

organizaciji. Znani so primeri, ko so zlasti inženirji in tehniki različnih strok zapustili številne gorenjske delovne organizacije prav zaradi šikaniranja in zato, ker se vodstva posameznih podjetij ne morejo in ne morejo sprijazniti, da bi medse pridobila strokovnjake, ki lahko največ pripomorejo k boljšim gospodarskim rezultatom. O tem zgovorno govori tudi dejstvo, da prav podjetja na Gorenjskem, ki so jih zapustili strokovnjaki, poslujejo na robu rentabilnosti in nemalokrat tudi z izgubo.

Ob koncu zapisa, na rob seji skupščine komunalne skupnosti za zaposlovanje v Kranju, dodajmo še, da je kranjski komunalni zavod za zaposlovanje te dni zbral tudi letne potrebe po kadrih na območju Gorenjske. Iz te obdelave podatkov lahko povzamemo osnovno ugotovitev, da so potrebe, ki jih letos napovedujejo delovne organizacije, mnogo večje, kot je predviden priliv kadrov v delovne organizacije. Zaradi tega bo nujno priložiti do »uvoza« delavcev iz drugih področij, ali pa bodo ostale potrebe po kadrih neizpolnjene. To še posebej velja za industrijske delovne organizacije, ki v mnogih primerih kadrom, ki pridejo na Gorenjsko iz drugih področij, ne morejo zagotoviti primernih stanovanj.

M. Z.

Na 10 cicero

● CELJE

Da bi čimbolje proslavili praznik občine Celje, 20. julij, je komunistična kulturna in izobraževalna pri Občinskem sindikatnem svetu Celje poslala vsem delovnim kolektivom okoliščo z željo, da bi delovne organizacije čimprej sporočile, kakšne oblike praznovanja pripravljajo.

Kot vse kaže, bo praznovanje občinskega praznika letos zelo dobro pripravljeno. V vseh delovnih organizacijah v celjski občini pripravljajo v zvezi s praznovanjem občinskega praznika še praznovanje ob 25-letnici osvoboditve in 20-letnici delavskega samoupravljanja. V mnogih podjetjih bodo v to praznovanje vključili več športnih prireditev, pioslav, razstav in družabnih srečanj.

M. BRECL

● NOVO MESTO

Pri splošnem gradbenem podjetju »PIONIR« v Novem mestu je pred kratkim začel delati visoko mehanoografski stroj »DATT«, ki bo omogočil hitrejšo izdelavo predračunov, obračunov in analiz. Sicer pa so letos v PIONIRJU prešli na sistem planiranja, kalkuliranja, kontrole in obračuna poslovanja po »Direct costing« metodi. Direktor podjetja IVAN KOČVAR nam je ob tej priložnosti povedal, da sta planiranje in obračun po tej metodi mnogo enostavnejša in razumljiva tudi tehničnim kadrom in neposrednim proizvajalcem. Po tej metodi je obveščanje vodij ekspeditivnejše in vsebinsko mnogo boljše, selekcija problemov glede na pomembnost pa omogoča s pomočjo te metode vsebinsko uspešnejše vodenje poslovanja ter hitrejšo odločitve in objektivne poslovne zadovoljive. Ta metoda, ki se posebej zelo uporablja pri PIONIRJU, zlasti pri kontroli poslovnih učinkovitosti posameznih gradbišč in poslovnih komercialnih politikih podjetja kot celote.

R. S.

● SLOVENSKE KONJICE

V kovski industriji Zreče pri Slov. Konjicah, kjer se bo sredi junija iztekel mandat prisilni upravi, se politične organizacije že pripravljajo na izvolitev novih organov upravljanja. O tem vprašanju so že razpravljali na nedavnih sestankih izvršnega odbora osnovne sindikalne organizacije in osnovne organizacije ZKS. Izdali so okvirne kriterije za možno kandidato, o katerih bodo razpravljali z zaposlenimi člani delovne skupnosti v prvi polovici maja.

V dnevih 14. in 15. maja bodo pripravili dva sestanka delavcev te gospodarske organizacije, na katerih bodo podrobneje razpravljali o dvoletnih naporih in rezultatih izvedene sanacije, zlasti pa o prihodnosti in drugih uspehih, ki so bili doseženi v tem obdobju. Priča kujejo, da se bodo teh razprav udeležili tudi predstavniki občinskih in nekaterih republik oblik sodelovali pri urejanju razmer v poslovanju. Ob tej priložnosti bodo predlagali tudi kandidato za nov delavski svet, ki bo predviden štel 19 članov. Pri celotnih političnih, kadrovskih in vsebinskih pravih bodo pomagala in sodelovala tudi občinska politična sveta iz Slov. Konjic, zlasti še sindikalni svet in komite občinske konference ZKS.

Y. L.

SKUPŠČINA KOMUNALNE SKUPNOSTI ZA ZAPOSLOVANJE VELENJE

Še vedno problem z zaposlovanjem

Območje Komunalnega zavoda za zaposlovanje Velenje, ki deluje na območju občin Dravograd, Mozirje, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec in Velenje, sodi s 4,63 % stopnjo nezaposlenosti, računano na število zaposlenih, med tista področja v Sloveniji, kjer išče zaposlitev največ oseb. To je bila ena od samoupravnih ugotovitev med razpravo na zadnji seji skupščine Komunalne skupnosti za zaposlovanje Velenje, ko je obravnavala poročilo o delu Komunalnega zavoda za zaposlovanje Velenje v letu 1969 in program dela za tekoče leto.

Na področju Komunalnega zavoda za zaposlovanje Velenje je skoraj 110.000 prebivalcev, zaposlenih pa jih je le nekaj nad 31 %, od tega največ v občini Velenje, in sicer 45 %, najmanj pa v Mozirju, kjer je zaposlena komaj petina vseh prebivalcev. Število zaposlenih se je na celotnem območju zavoda povečalo v zadnjih štirih letih skupaj za 1.500 oseb, v glavnem na račun Velenja, saj so zaposlovali v občinah Dravograd, Mozirje, Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec manj delavcev kot leta 1966. Najbolj zaskrbljujoče stanje je na področju občine Slovenj Gradec, kjer se zmanjšuje število zaposlenih vse od leta 1966 naprej in se ni povečalo niti lani, ko je bilo zapaziti v drugih občinah konjunktur — tudi kar zadeva zaposlovanje. Poseben problem je tudi v tem, ker se je na področju zavoda v zadnjem letu dni znižala že sicer nizka udeležba ženske delovne sile med zaposlenimi. Trenutno je med zaposlenimi le 30 % žena, kar pa ni odraz morebitne nezainteresiranosti žena za zaposlitev, pač pa dokaj razvita težka industrija in nekatere nerazvita področja v posameznih občinah, zlasti kar zadeva terciarne dejavnosti.

Lani je na primer mesečno iskalo zaposlitev blizu 1.600 oseb, od tega skoraj 1.200 žena. V občini Slovenj Gradec je bilo kar 82 % iskalcev zaposlitve več kot v letu 1968. Največ težav je bilo z zaposlovanjem invalidov, mladine, ki ni uspešno končala osemletke, ter še ni dopolnila 18 let, in pa ženske delovne sile. V nekaterih občinah, posebej še na Ravnah, je čutili velik pritisk za zaposlovanje žensk, zato so člani skupščine Komunalne skupnosti za zaposlovanje Ve-

lenje menili, da bi bilo treba podpreti predvsem razvoj tistih delovnih organizacij, ki bi bile pripravljene odpreti nova delovna mesta za ženske.

SPREJEMANJE PRIPRAVNIKOV

Republiški zakon o obveznem sprejemanju pripravnikov zavezuje delovne organizacije, da vsako leto, najpozneje do 31. januarja, določijo vrsto in število pripravnikov, ki jih bodo sprejele med letom

Svet za obrt, industrijo in delovna razmerja pri Skupščini občine Slovenj Gradec je na zadnji seji razpravljal o tem, kako delovne organizacije iz Mislinjske doline uresničujejo določila republiškega zakona o obveznem sprejemanju pripravnikov, istočasno pa je ocenil še načrte delovnih organizacij za sprejemanje pripravnikov v letošnjem letu.

V Mislinjski dolini je uredilo pripravništvo s splošnimi akti 13 delovnih organizacij, 10 delovnih organizacij pa je sprejelo tudi načrte o sprejemanju pripravnikov za leto 1970. Dve delovni organizaciji, in sicer Gozdno gospodarstvo in Mlekarna, sta sporočili, da pripravnikov letos ne bosta sprejeli, kmetijska zadruga pa je zaprosila, da jo skupščina oprosti sprejemanja pripravnikov v letu 1970. Občinska skupščina Slovenj Gradec je lani opustila sprejemanja pripravnikov 13 delovnih organizacij, ki zaposlujejo manjše število delavcev.

Člani sveta za obrt, industrijo in delovna razmerja pri slovenjegraški občinski skupščini pa so navzlic temu ugotovili, da v delovnih organizacijah zdaj sicer v večji meri sprejemajo pripravnike tehnične službe, malo

pa pripravnikov za komercialne, gospodarsko — računske in pravne službe, pa čeprav bi bile to dolžne storiti. Le osnovna šola Šmartno pri Slovenj Gradcu bo sprejela letos enega pripravnika.

Potem ko je svet za obrt, industrijo in delovna razmerja slovenjegraške občinske skupščine preučil načrte delovnih organizacij za sprejemanje pripravnikov, je soglasno sklenil, da morajo šole urediti pripravništvo v splošnih aktih in ustrezno gradivo predložiti da konca meseca maja občinski skupščini. Delovnih organizacijam je priporočil, da v večji meri sprejemajo pripravnike za komercialne, pravne in gospodarsko-računske službe, saj bodo s tem bistveno popravile izobrazbeno strukturo upravnega kadra delovnih organizacij v občini Slovenj Gradec. In končno so opustili tri delovne organizacije (kmetijsko zadrugo, gozdno gospodarstvo in mlekarno) obveznosti sprejemanja pripravnikov za leto 1970.

(an)

BREST
POHISTVO

S SEJE PREDSEDSTVA REPUBLIŠKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV
DRUŽBENIH DEJAVNOSTI SLOVENIJE:

Zdravstveno varstvo mora napredovati

V zadnji številki DE smo na kratko poročali o seji predsedstva Republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti, na kateri so člani tega foruma obravnavali neurejena materialna vprašanja v slovenskih poklicnih gledališčih. Razen tega so razpravljali o tem, kako poteka sklepanje pogodb za izvajanje zdravstvenega varstva za leto 1970, sprejeli pa so tudi nekaj priporočil za organizacijo dnevnih delavcev družbenih dejavnosti.

Osnova za razpravo o sklepanju pogodb med komunalnimi zavodi za socialno zavarovanje in zdravstvenimi zavodi za letošnje leto je bilo poročilo o teh vprašanjih, ki so ga za sejo predsedstva pripravili strokovni sodelavci RO. Člani predsedstva so v izčrpi razpravi ugotovili, da je bil v letošnjem letu dosežen v primerjavi s prejšnjim letom določen napredek pri sklepanju pogodb. Ob letošnjih pogodbah je bila bolj kot doslej prisotna orientacija, da je treba plačati delo na osnovi programa oziroma sistema storitev.

Ne glede na to pa sredstva, ki so letos na voljo za zdravstveno varstvo, ne zadoščajo za realno vrednotene in potrebne programe in obstaja velika nevarnost, da bo zdravstveno varstvo še naprej stagniralo. Nevarnost je toliko večja tam, kjer nivo zdravstvenega varstva že doslej zaradi pomanjkanja sredstev ni bil ustrezen. Na takih področjih obstaja celo nevarnost, da se bo raven zdravstvenega varstva še znižala.

V razpravi so člani predsedstva RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti izrazili bojazn tudi glede materialne osnove zdravstvenih zavodov. Bojazn je toliko bolj upravičena, saj je bila materialna osnova zdravstvenih zavodov v zadnjih letih močno osiromašena. V letošnjem letu pa vse kaže, da se bo še poslabšala, saj bodo zdravstveni zavodi lahko obravnavali le minimalno amortizacijo. Ta pa ob splošnih inflacijskih tendencah ne zadošča niti za kritje minimalnih potreb enostavne reprodukcije, kaj šele za kritje smotrne razširjene produkcije.

Tudi osebni dohodki zaposlenih v zdravstvu bodo, upoštevajoč možnost skladov zdravstvenega varstva, v večini dosegli šele raven, ki so jo imele delovne organizacije povprečno v letu 1968.

Posebno pereče je vprašanje novih kadrovskega namestitvev, ki pa so zaradi povečanja števila prebivalstva in zaposlenih na mnogih področjih nujna. Težava je v tem, ker komunalne

skupnosti zdravstvenih zavodov za to ne priznavajo dodatnih sredstev.

Ob znanih stališčih sindikata delavcev družbenih dejavnosti pa tudi RS ZSS, da se zdravstveno varstvo niti letos niti v bodoče ne sme zmanjšati ne po obsegu ne po kakovosti, bo treba po mnenju članov predsedstva RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti resno razmisliti o ukrepih, ki naj zagotovo normalen napredek tega področja. Pri tem imajo seveda številne naloge tudi zdravstveni zavodi sami.

Ob tem, ko so v večini zdravstvenih zavodov povprečni osebni dohodki še precej daleč od povprečij, ki jih je nakazal Katalog, saj se bodo praviloma približevali Katalogu šele v letošnjem letu, in sicer brez 6% povečanja, pa ponekod neupravičeno in neodgovorno povišujejo osebne dohodke. Predsedstvo je odločno obsodilo neustrezen način notranje delitve osebnih dohodkov v trboveljski bolnišnici. Člani predsedstva so dali polno podporo prizadevanjem osnovne sindikalne organizacije in občinskih družbeno-političnih vodstev, da se taki pojavi v bodoče energično preprečijo.

V nadaljevanju seje so se člani predsedstva zavzeli za to, da bi doseganje pozitivne izkušnje v organiziranju dnevnih prosvetnih in zdravstvenih delavcev, ki so jih v nekaterih občinah imeli, povzeli v vsej Sloveniji. Ob dnevnih delavcev družbenih dejavnosti naj bi organizirali zborovanja v okviru občin ali delovnih organizacij. Na teh zborovanjih naj bi delavci družbenih dejavnosti posameznih strok pripravili predavanja ali razprave o strokovnih in aktualnih družbeno-ekonomskih vprašanjih. Razen tega pa naj bi taka priložnostna srečanja izpopolnili tudi z morebitnim kulturnim in družabnim programom. Na ta dan naj bi tudi podeljevali odlikovanja in druga priznanja najuspešnejšim delavcem.

Člani predsedstva RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti so menili, da bi bilo najbolj primerno, če bi dneve delavcev v teh dejavnostih organizirali po vsej Sloveniji bodisi istega dne bodisi vsaj v približno istem času. Tako bi na primer bilo primerno, če bi organizirali dan prosvetnih delavcev okrog 8. februarja, kulturnega praznika slovenskega naroda. Prav tako bi okrog tega dneva lahko organizirali dan kulturnih delavcev. Dan delavcev v vzgojno varstvenih zavodih naj bi bil takrat, ko praznujemo mednarodni dan otroka, to je v prvem tednu otroka. Sve-

tovni dan zdravja — 7. april — bi bil lahko vzpodbuda zdravstvenim delavcem, da bi organizirali svoj dan. Jubilej ob ustanovitvi prvega denarnega zavoda Slovenije — 12. marca — bi lahko izkoristili bančniki oziroma delavci denarnih zavodov za svoj dan. Dan delavcev v notranjih zadevah bi lahko bil 13. maja, saj se ta dan že sedaj praznuje kot dan organov za notranje zadeve. Možnosti je veliko in prav gotovo bodo delavci v družbenih dejavnostih našli, če bodo le hoteli, primeren dan za svoje praznovanje — ar

POMEMBNA ODLOČITEV CENTRALNEGA DELAVSKEGA SVETA TOVARNE GOSPODINJSKE OPREME GORENJE VELENJE:

Letno najmanj 10 milijonov dinarjev za stanovanja

Predlog srednjeročnega programa razvoja našega največjega proizvajalca strojev in opreme za gospodinjstva, velenjskega Gorenja, ki ga je potrdil osrednji delavski svet tovarne, med drugim določa, da bodo v velenjskih tovarnah Gorenja čez pet let dosegli nad 3 milijarde 200 milijonov din celotnega dohodka, zaposlovali pa bodo okrog 7000 delavcev. Porast celotnega dohodka kot števila zaposlenih bo precejšen, saj bo letos okrog 2800 zaposlenih doseglo predvidoma 930 milijonov din realizacije.

Razumljivo je, da velenjsko Gorenje vse doslej zaradi vlaganja vseh razpoložljivih lastnih sredstev v širitev in modernizacijo tovarn ni moglo nameniti zadosti denarja za gradnjo stanovanj. Zadnje leto dni pa kažejo potrebe, da bo treba začeti pospešeno reševati stanovanjsko problematiko. Trenutno razpolaga Gorenje z 80 stanovanji v družbenem sektorju, letos pa jih bo dograjenih nadaljnjih 70, v gradnji pa je tudi več deset zasebnih stanovanjskih hiš.

Ob 50-letnici jugoslovanskih sindikatov je predsednik republike Josip Broz-Tito odlikoval nekatere zdravstvene delavce za dolgoletno delo na zdravstvenem in sindikalnem področju. Odlikovanja so dobili: Danilo PIRC in Janko ZUPANČIČ red dela s srebrnim vencem, Ivan ROSTOHAR red republike z bronastim vencem, dr. Franc ERJAVEC, dr. Živa MAJCEN in dr. Radivoj OZVALD red dela z zlatim vencem, ing. Dušan STUCIN red zasluge za narod s srebrnimi žarkl. Odlikovanja je minuli teden v domu sindikatov odlikovancem izročil Vinko Kastelic, predsednik republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti

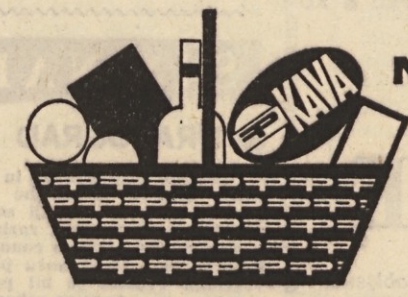
Zadnje analize kažejo, da bi moralo imeti velenjsko Gorenje na voljo okrog 150 stanovanj, če bi hoteli odpraviti trenutno najbolj pereče stanovanjske probleme. Zavedajo se namreč, da je od dobrega počutja delavca na delovnem mestu, eden od pogojev za to pa je tudi urejeno stanovanjsko vprašanje, odvisna v veliki meri storilnost. Centralni delavski svet Tovarne gospodinjske opreme Gorenje Velenje je zato na zadnji seji sklenil, da je treba v razdobju 1971-1975 nameniti vsako leto najmanj 10 milijonov dinar-

jev za gradnjo stanovanj. Seveda bo to le eden od virov sredstev, namenjenih za stanovanjsko izgradnjo, pa tudi znesek 10 milijonov dinarjev naj bi predstavljalo minimalno obveznost. Če bodo na voljo sredstva, jih bo treba nameniti še več. Po obstoječih cenah bi vsako leto z 10 milijoni dinarjev pridobili od 80 do 90 novih stanovanj. Ker pa je treba upoštevati še del sredstev 4% stanovanjskega prispevka in soudeležbo proslincev za stanovanja, bi lahko v prihodnje pridobili okrog 120 novih stanovanj na leto, torej

v razdobju 1971-1975 pri zdaj veljavnih cenah 600 novih stanovanj.

Sicer pa računajo v velenjskem Gorenju, da bodo v razdobju do leta 1975 namenili za investicije v družbeni standard okrog 175 milijonov dinarjev. To kaže na veliko pozornost in skrb, ki jo namenjajo tako samoupravni organi kot vodstvo tovarne za člane delovne skupnosti. Doseženi razvoj velenjskega Gorenja to zdaj tudi omogoča.

(vš)

**OB NAKUPU
NE POZABITE**

KAVA Special

MARKET

SUPERMARKET

POPLAČANI NAPORI ZAGORSKIH BORCEV IN DELOVNIH LJUDI

NOV DOM ODDIHA

V tem hribovskem kraju, vsenaokrog obdanem z gozdovi, se bo jutri, 24. maja, navsezgodaj zbralo okrog 5000 ljudi iz revirjev, da bi prisostvovali otvoritvi doma oddiha, ki so ga dogradili v kratkem času dveh let. V njem so resnično poskrbeli za udobje delovnih ljudi, nekdanjih udeležencev NOB, pa tudi vseh prijateljev narave. Spodaj sta na voljo dve večji gostinski sobi, lepo opremljeni, velika, sodobna kuhinja. Zgoraj je 10 sob s 24 ležišči. Poleg tega dve kopalnici, prihi in drugi stranski prostori. Zagorski borci z zadovoljstvom ugotavljajo, da so jih v tej njihovi največji povojni akciji nesebično podprli številni zagorski in zasavski ter drugi delovni kolektivi. Pokazali so tolikšno razumevanje, da so jim resnično hvaležni.

Pri gradnji doma so opravili nad 7000 ur prostovoljnega dela v vrednosti okrog 10 milijonov starih din. Zanimivo je, da so prvi prišli za krampe in lopate predlani 22. julija, na dan vstaje slovenskega ljudstva in da je bil že isto leto pozimi dom pod streho. Lani in letos pa so dom opremljali. Prednostni so idealen kraj za počitek, daleč stran od saj in dima ter prahu, kraj je primeren za poletni dopust in za zimsko smučko. Zagorski borci računajo, da bodo njihov dom obiskovali šte-

vilni turisti iz Ljubljane in okolice in da bodo tod preživeli lepe dni počitka. Iz Prvin do Čemšenške planine je samo pol ure hoda, na vrhu pa se obiskovalcu odpre veličasten razgled po vsem Zasavju tja do dolenskega Triglava — Kuma.

Na jutrišnji slovesnosti bo govoril predsednik Republiške

konference SZDL Slovenije Janez Vipotnik. Na velikem zborovanju pa se bodo seveda zbrali delovni ljudje iz vseh treh revirskih občin pa nekateri sotovaršarji iz narodnoosvobodilnega boja, znanci in prijatelji in vsi tisti, ki ne zamudijo prilike za počitek v naravi.

M. V.

Na 10 cicero

● VELENJE

Osnovna organizacija sindikata Rudnika lignita Velenje bo tudi letos poslala na brezplačno zdravljenje vse tiste člane delovne skupnosti, ki so odšli v zadnjem letu v pokoj. Na letovanje v počitniški dom velenjskih rudarjev bodo odšli pred in po sezoni, tam pa bodo ostali 10 dni. (vš)

● SLOVENSKE KONJICE

V zadnjih letih se je tod dokaj močno razmahnila stanovanjska izgradnja, zlasti se individualnih hišic v neposredni okolici mesta. Na ta račun je seveda upadla gradnja stanovanjskih blokov, ki je bila dokaj razširjena pred nekaj leti. Komisija za gospodarstvo in samoupravljanje pri občinskem sindikalnem svetu je zato sklenila, da bo že v letošnjem juniju prišla prva razprava o nadaljnji politiki stanovanjske izgradnje v občini. Osnovno gradivo bo pripravila tričlanska komisija strokovnjakov in družbenih delavcev.

● MUTA

Krajevna skupnost Muta je v domu Partizana pripravila razstavo likovnih del mladih umetnikov Jožeta Krambergerja iz Dravograda in Ernsta Arbeitsteina iz Pliberka v Avstriji. Oba umetnika sta se predstavila s 15 deli. Razstava je bila zelo obiskana.

V. R.

● RAVNE

Maturantje gimnazije so izdali almanah »Vresje 70«, ki prinaša literarne prispevke, zapise iz šolskega življenja, seznam maturantov, nekaj uspešnih fotografij ter reklamni del. Almanah, ki je lepo opremljen in ilustriran zelo domiselno, so izdali v 1200 izvodih. Denar, ki ga bodo dobili s prodajo, bodo porabili za zaključni izlet. Izdajanje almanaha je na ravenski gimnaziji že tradicija.

V.

Minuli petek je republiški odbor RK Slovenije priredil v Ljubljani prisrčno slovesnost za novinarje in predstavnike tiskarn, s katerimi republiški odbor sodeluje. Na slovesnosti, ki je bila obenem posvečena mednarodnemu dnevu Rdečega križa, je navzoče pozdravil predsednik republiškega odbora IVO MAJDIČ in se zahvalil vsem, ki pomagajo organizaciji RK pri oblikovanju zdravstvene in socialne zavesti občanov ter omogočajo, da je javnost seznanjena z delovanjem organizacije RK Slovenije. Krepitev ideje humanizma in solidarnosti ter hitra in učinkovita pomoč ljudem v različnih nesrečah je dejavnost Rdečega križa Slovenije, ki je v povojnem obdobju napravil velik razvoj.

V znak priznanja za sodelovanje in obveščanje javnosti o dejavnosti RK je Ivo Majdič razdelil posameznikom in delovnim organizacijam 3 zlate in 18 srebrnih znakov RK ter 18 diplom. Diplom za prizadevanje, uspehe in zasluge pri razvijanju dejavnosti RK je dobilo tudi UREDNIŠTVO DELAVSKE ENOTNOSTI. V imenu uredništva je diplomu sprejela urednica Nena Luzar.

PRELOMNICA V DEVETEM LETU

Letošnjemu mednarodnemu sejmu »ALPE-ADRIA« na rob

Specializiranost posameznih sejmskih prireditev prav gotovo pomeni tisto značilnost, zaradi katere se je ljubljansko Gospodarsko razstavišče trdno zasidralo v koledarju vsakokratnih poslovnih »razstav« proizvodov najrazličnejših industrijskih dejavnosti iz domovine in iz tujine. Ob konkurenci podobnih ali večjih sejmov sloves posameznih prireditev seveda ni prišel prek noči. Morda še najdlje je na uveljavitev čakal sejem »Alpe-Adria«, ki je bil letos že devetiti na vrsti. Kakor zdaj kaže, se je tudi ta pastorek, če smemo tako reči, vendarle tudi že postavil na lastne noge.

Ugotoviti velja, da je sejem »Alpe-Adria« nastal kot rezultat želja po tesnejšem gospodarskem sodelovanju obmejnih dežel Avstrije, Italije in Jugoslavije. V teh treh državah veljavna zakonodaja žal ni omogočala, da bi gospodarske organizacije z avstrijskega Stajerskega in Koroškega, Julijske Krajine in Benečije, Slovenije in Hrvaške v medsebojnih stikih tudi izčrpale vsaj največje možnosti medsebojnega poslovnega in tehničnega sodelovanja. Ob pričakovanjih, da se bodo razmere izboljšale, je uprava Gospodarskega razstavišča vse do minulega leta vztrajala pri uvodoma omenjeni zasnovi sejma »Alpe-Adria«. Le-ta je sicer iz leta v leto napredoval, pa najsi ga ocenjujemo po številu razstavljalcev ali po vrednosti sklenjenih kupčij. Vendar je sejem v bistvu le životaril v senci drugih prireditev, ki se vsako leto zvrstijo pod kupolami Gospodarskega razstavišča. V minulem letu pa je uprava Gospodarskega razstavišča povabila k sodelovanju na tem sejmu tudi interese iz drugih jugoslovanskih republik in iz drugih držav. Tako je lanski sejem »Alpe-Adria« prvič prekorčnil prvotni okvir mednarodnega sodelovanja gospodarstev obmejnih dežel Avstrije, Italije in Jugoslavije. Zlasti dejstvo, da se je po mnenju zainteresiranih domačih in tujih podjetij, sejem »Alpe-Adria« začel razvijati v smeri, ki omogoča sklepanje večjih poslov, pa je nesporno vplivalo na letošnje zanimanje za to prireditev. Zdjaj, ko so se zaprla vrata že devetega sejma »Alpe-Adria« lahko ugotovimo, da je na njem sodelovalo že 268 razstavljalcev iz 12 držav; da so med obiskovalci prevladovali poslovni ljudje in da so le-ti zadovoljni s komercialnim učinkom letošnjega prireditve.

Z drugimi besedami povedano: »Alpe-Adria« je postal poslovni sejem, zanimiv ne le za razstavljalce in njihove zastopnike, ampak tudi za širšo javnost. Tisti, ki so prišli na razstavišče z namenom, da bi pasli »firbec«, so lahko občudovali najrazličnejše, zlasti uvožene gospodinjne in kmetijske stroje in opremo vseh vrst, med katero ni manjkalo tudi najbolj »modnega« izdelka današnjih dni: kotlov in druge opreme za hišno centralno kurjavo. Tisti, ki imajo pod palcem devize, so večino razstavljenih proizvodov lahko tudi naročili neposredno na sejem. Drugim, državljanom z dinarji, pa se poslej tudi obetajo večje možnosti, da bi tisto, kar so videli, lahko tudi kupili. Uprava Gospodarskega razstavišča je namreč sklenila, da bo od letošnjega leta dalje bodisi sama dodeljevala potrebne devize za odkup razstavljenih proizvodov ali pa bo poskušala za to ogreti katero od bank.

—mG

V TUJINI JE ZAPOSLENIH ŽE TRIČETRT MILIJONA NAŠIH DRŽAVLJANOV

NAJVEČ Z MANJ RAZVITIH PODROČIJ

O obsegu zaposlovanja naših delavcev v tujini smo do nedavnega govorili na pamet, saj nikakor ni bilo mogoče priti do točnih podatkov, koliko Jugoslovancev je na delu v inozemstvu. S pomočjo služb za posredovanje dela se je namreč zaposlil samo del delavcev, ki so odšli na tuje iskat delo in zaslužek, večina pa si ga je sama poiskala.

O tako imenovani »ekonomski emigraciji« smo govorili tudi z očitki v glasu, češ, poglejte, najboljši odhajajo. Z moralnimi pridigami pa, razumljivo, ni moč otopiti želje po boljšem zaslužku in ne prikleniti slabo plačanih strokovnjakov na delovna mesta v domačih podjetjih. Kjer so to spoznali (kjer pač so), so začeli bolj ceniti strokovno delo kot doslej.

Če ocenjujemo zaposlovanje naših ljudi v tujini kot ekonomsko nujnost na sedanji stopnji našega razvoja, torej brez sentimentalnega modrovanja, kako žalostno je, da ni doma dela za vse, potem odliv naše delovne sile čez državno mejo ni in ne more biti izraz krize našega gospodarstva, kot trdijo nekateri. Nasprotno: odhajanje delavcev iz manj razvitih področij v tujino lahko samo pomaga celotni skupnosti pri razvijanju teh področij in to ne le zato, ker se prebivalci teh krajev na tujem navzamejo delovnih navad visoko produktivne družbe, ampak tudi zato, ker prebivalstvo teh področij hitro narašča, s tem pa tudi stroški za infrastrukturne objekte.

Po tem uvodu, ki naj prepriča vzihe kot »koliko Jugoslovancev mora na tuje po delo, kaj bo z našim razvojem itd.«, pa h konkretnim številkam!

Po podatkih zveznega urada za zaposlovanje je bilo ob koncu marca v evropskih državah zaposlenih približno 520 tisoč jugoslovanskih delavcev, od tega samo v ZR Nemčiji približno 350 tisoč, v neevropskih državah pa še približno 180 tisoč — skupaj torej 700 tisoč delavcev.

V prvih treh mesecih letošnjega leta se je s posredovanjem službe za zaposlovanje zaposlilo v tujini 28 tisoč delavcev ali za 11 % več kot v istem obdobju minulega leta. Znatno hitreje narašča število delavcev, ki se zaposlujejo brez posredovanja službe. Po tej poti se je v prvih

treh mesecih letošnjega leta zaposlilo v tujini še približno 40 tisoč delavcev. Za Slovenijo so na voljo le podatki za lansko leto. Medtem ko je v letu 1968 odšlo na delo v tujino s posredovanjem zavodov 14.210 oseb — neregularno, to je mimo zavodov za zaposlovanje pa okrog 4.000 ljudi — je v letu 1969 odšlo v tujino 13.842 delavcev. Ocenjujemo pa, da se število neregularnih odhodov pri tem ni bistveno zmanjšalo. V celoti je tako odšlo lani v tujino kakih 18 do 20 tisoč Slovencev. Na tako močan odhod naših delavcev v tujino vpliva predvsem izredno povečanje povpraševanja po delavcih v ZR Nemčiji.

Med delavci, ki so se letos zaposlili v tujini preko službe za zaposlovanje, je 0,2 % visoko kvalificiranih, 12 % kvalificiranih in 0,9 % s srednjo, višjo in visoko izobrazbo, medtem ko je nekvalificiranih in priučenih delavcev 67 %. Informacije, s katerimi razpolagamo, pa kažejo, da je v strukturi številca delavcev, ki odhajajo v tujino brez posredovanja službe za zaposlovanje, več kot 60 % kvalificiranih in strokovnih delavcev.

Med delavci, ki se zaposlujejo v tujini s posredovanjem službe, se je znatno povečal odstotek tistih iz slabše razvitih območij, kar kažejo naslednji podatki: Bosna in Hercegovina od 25,4 %

v 1968 na 38,0 % v prvem tromesečju 1970; Črna gora od 0,08 % na 4,0 %; Makedonija od 8,3 % na 10,7 %; Hrvaška od 26,4 % na 15,0 %; Slovenija od 29,9 % na 7,5 %; ožja Srbija od 4,5 % na 14,0 %; Vojvodina od 2,5 % na 7,0 % in Kosovo od 2,7 % na 6,7 %.

Tudi v Sloveniji odhaja največ delavcev na delo v tujino iz manj razvitih področij. Še vedno je na prvem mestu murskosoboško območje, ki je v celotnem številu delavcev, ki so se zaposlili v tujini, udeleženo s 35,0 %. Vendar se delež tega območja, vzporedno z večjo udeležbo industrijskih delavcev, iz leta v leto manjša: tako je v letu 1968 znašal 38 %, v letu 1967 46 %, še prej pa tudi več kot 60 %. Murskosoboškemu sledi po moči mariborsko območje s 25 %, celjsko z 12,4 %, nato ljubljansko z 10,9 %, koprsko in kranjsko s po 4,6 %, novomeško s 3,4 %, medtem ko sta velenjsko in novogoriško območje v celotnem odlivu udeležena z manj kot 3 %.

In kakšno bo v prihodnje odhajanje naših državljanov na delo v tujino?

Če upoštevamo konjunkturo v drugih državah, obseg zaposlovanja v prvem tromesečju letošnjega leta ter povpraševanje v naslednjih mesecih, lahko računamo, da se bo letos s posredovanjem službe zaposlilo v tujini okrog 90.000 delavcev, brez posredovanja pa še kakih sto tisoč. Toda z organiziranim nastopom, z odločnim vztrajanjem pri izvajanju meddržavnih sporazumov o zaposlovanju, s političnim vplivanjem vseh zainteresiranih dejavnikov ter z ekonomskimi ukrepi je mogoče znatno vplivati, da se število tistih delavcev, ki se zaposlujejo v tujini brez posredovanja službe za zaposlovanje, zmanjša, s čimer se bo spremenila njihova kvalifikacijska struktura in povečalo število delavcev z gospodarsko nezadostno razvitih območij.

V. B.

Ali veste...

...da naj bi se gospodarstvo Srbije od 1985. leta razvijalo po povprečni letni stopnji rasti od 7 do 8%. S takim tempom bi Srbija 1985. leta dosegla trikrat večji obseg proizvodnje kot v letu 1969. S približno trikrat večjo ravni dohodka na prebivalca bi gospodarstvo in prebivalstvo Srbije dobilo značilnosti sodobne industrijske civilizacije. Tak razvoj gospodarstva lahko temelji le na hitri rasti vseh gospodarskih panog, posebej no industrije. Z letno stopnjo od 8 do 9 % bi se industrija povečala za 4 do 5-krat in skupno z gradbeništvom dosegla več kot 50% udeležbo v strukturi celotnega gospodarstva. Delež kmetijske proizvodnje bi se s tem pomembno zmanjšal, njen sedanjí obseg pa naj bi se absolutno povečal in skoraj dovoljil;

...da iz Hrvaške prihajajo predlogi, naj bi sklad za kreditiranje izvoznih poslov okrepili. Skoraj polovica jugoslovanskega izvoza kapitalnih dobrin gre na svetovni trg iz te republike. Največjo ekspanzijo v tem izvozu pa dosega ladjedelništvo. Hrvaška si prizadeva, da federacija izpolni svoje zakonske obveznosti do sklada in Jugobanke v znesku 5707 milijonov din. Retencijsko kvoto naj bi povečali na 30 % in razširili reeskontno politiko bank. Poslovne banke naj bi koristile 12 % namesto 6 % povprečnih depozitnih sredstev za kredite za investicije. Medtem ko smo v Sloveniji za postopno likvidacijo sklada, pa gospodarstveniki Hrvaške jasno zahtevajo, naj se čimprej določi obseg sredstev sklada do leta 1975. Sklad bi moral biti izločen iz izvenproračunske bilance federacije;

UPRAVNI ODBOR GOSPODARSKE ZBORNICE SLOVENIJE O TURIZMU

BREZ DOBRIH CEST NI TURIZMA

Med aktualno gospodarsko problematiko, ki jo na svojih sejah obravnava upravni odbor Gospodarske zbornice Slovenije, je bila na zadnji seji na dnevnem redu problematika slovenskega turističnega gospodarstva v zadnjih petih letih. Obsežno gradivo, ki je služilo kot osnova za razpravo, je pripravil svet za gostinstvo in turizem, na kratko pa ga je na seji obrazložil njegov predsednik, direktor ljubljanskega hotela »Union« Zmagoslav Likar.

PREMALO PRENOČITVENIH ZMOGLJIVOSTI

Tako ugotovitve poročevalca kot tudi kasnejša razprava je opozorila, da se še zmeraj premalo zavedamo, kakšne so možnosti za turistični razvoj v Sloveniji, premalo pa se zavedamo tudi napak, ki jih ob tem delamo. Glavna napaka pa je nedvomno v tem, da smo doslej premalo vlagali v turistične in gostinske zmogljivosti, tako da jih zdaj občutno primanjkuje. To bržčas potrjuje tudi podatek, da poprečna doba bivanja tujih gostov pri nas že od 1965. leta dalje pada. Od 2,97 dni, ki jih je prebil tuj gost v Sloveniji 1965. leta, se je doba bivanja znižala do danes na 2,71 dneva, tako postaja Slovenija za tuje goste v glavnem tranzitna dežela.

Sicer pa se je število gostov v Sloveniji v zadnjih petih letih povečalo za 38 %, od tega domačih za 17 %, inozemskih pa za 70 %. Število nočitev se je v tem obdobju povečalo za 12 %, pri čemer smo zabeležili pri nočitvah tujih gostov 56 % povečanje, pri domačih gostih pa celo 12 % znižanje nočitev. V poznaritev morda še podatek, da se je devizni priliv iz turizma v jugoslovanskem merilu v petih letih povečal za 68 %, ali od 105 milijonov na 284 milijonov dolarjev, v Sloveniji pa za 184 % ali na blizu 83 milijonov dolarjev.

KAJ NAJPREJ GRADITI?

Na križpotju nadaljnega razvoja slovenskega turizma se ta-

ko srečujemo z vprašanjem, ali naj bi v prihodnje sredstva nalagali samo v nove turistične zmogljivosti ali pa tudi v gradnjo cest, za katere pa vemo, da »pripeljejo« turiste v deželo. Tu di zadnja razprava na upravnem odboru republiške gospodarske zbornice se je pomudila ob tej precej žgoči dilemi. Med predstavniki slovenskega gospodarstva je prevladovalo mnenje, da bi morali najprej zgraditi ceste, ne samo hitre, marveč tudi tiste, ki bodo popeljale turiste tudi v manj znane in za zdaj še močno odročne turistične kraje, zatem, pravzaprav hkrati s tem, pa bi bilo treba zagotoviti tudi sredstva za gradnjo novih gostinskih in prenočitvenih kapacitet.

Vprašanje zase je, kako to dvoje hkrati uresničiti, ko pa vemo, da so slovenske turistične, gostinske in druge organizacije, ki se ukvarjajo s turizmom, že preveč obremenjene z anuitetami, da bi lahko razmišljale o novih investicijskih naložbah. Toda ko že govorimo o tem, velja dodati še to, da so danes prenekateri turistične investicije postale nerentabilne, ker investicijski elaborati niso predvidevali tako naglega porasta stroškov. Inflacija stroškov, ki preti v letošnjem letu doseči svoj vrh, pa je povzročila, da so cene gostinsko turističnih uslug komajda še konkurenčne, pri tem pa je stopnja akumulacije zdrknila na spodnjo mejo, tako da za znatno število gostinsko-turističnih organizacij pomeni odplačevanje anuitet že pretežno breme. Zato so člani upravnega odbora republiške gospodarske zbornice predlagali, da naj bi slovensko turistično krizo za zdaj zaustavili s tem, da bi za nekaj časa uveljavili moratorij za odplačevanje anuitet. Taka rešitev seveda ne more biti trajna, v trenutnih razmerah, ki pa postajajo že kritične, vendarle lahko marsikaj pomeni.

M. Z.

• KOMENTATORJEV STOLPEC • KOMENTATORJEV STOLPEC • KOMENTATORJEV STOLPEC

NAŠE PERSPEKTIVE

(Nadaljevanje s 1. strani)
dela. Subjektivni odločanja — samoupravnimi organi na vseh ravneh, posebej pa tisti subjektivni, ki sprejemajo dolgoročne odločitve — se bodo zato nujno morali opirati na enoten koncept razvoja in ga upoštevati kot informacijo za svoje delovanje.

Pred Jugoslavijo in Slovenijo je torej obdobje, ko bomo morali povsem rekonstruirati in obnoviti industrijsko tehnologijo in organizacijo, postaviti novo infrastrukturo, odločno poseči v regionalni razvoj, revolucionirati izobrazbo mladih generacij, omogočiti dopolnilno izobrazbo ter reorganizirati nosilce in sistem socialnega razvoja, da bi vzdržali korak z razvitim svetom. To obdobje bo nedvomno značilno po izjemnem investicijskem in organizacijskem naporu celotne držbe; to bo kritično obdobje, ki ga zgodovinsko ne smemo zamuditi. Opredeljujemo ga na 15 let — do leta 1985 — vendar bomo morali opraviti del nalog že v prihodnjih 5 letih: infrastruktura, izobrazba, integracija in koncentracija, sistem.

Napak bi bilo misliti, da bo sprejemanje koncepta dolgoročnega razvoja in zlasti še dolgoročne politike proces brez nasprotij. Konflikti so logična posledica razmerja sil in interesov. Učinkovito jih bo zato mogoče razreševati le s pomočjo širokega demokratičnega dialoga med nosilci odločanja in družbo. Za tak dialog pa moramo imeti dovolj jasno predstavo o tem, kaj hočemo doseči in kako ter s kakšnimi sredstvi utemeljiti dolgoročne cilje.

Večina naših podjetij v vseh dejavnostih gospodarstva pred-

stavlja majhne in razdrobljene obrate, ki niso sposobni sprejeti moderne tehnologije. Obstajale so okoliščine, ki so omogočile takšno strukturo (administrativno gospodarjenje, zunanjetrgovinska zaščita, razdrobljena bančna in politično-teritorialna struktura in bržčas tudi realne ekonomske prednosti, ki jih na nekaterih točkah nudi drobna in diversificirana proizvodnja). Zato ni mogoče pričakovati koncentracije dela, kapitala in prebivalstva že v krajšem obdobju. Dolgoročna politika razvoja bo morala to dejstvo upoštevati in poiskati prednosti, ki jih daje proizvodnja v manjših ekonomskih celicah, in hkrati poiskati instrumente spodbujanja integracije. Gospodarsko povezovanje je brez dvoma edina možna pot, da bi zagotovili večjo konkurenčno moč in nižje cene, visoko individualno in družbeno produktivnost dela in prilagodili našo ekonomiko svetovnim tehničnim, tržnim, gospodarskim in drugim spremembam.

To je le nekaj osnovnih ugotovitev strokovnih načrtovalcev našega družbenega razvoja, ki jih bo morala upoštevati republiška skupščina, ko se bo opredeljevala za pospeševanje razvoja posameznih področij slovenskega gospodarstva in družbe. Predvsem je razveseljivo, da bo — sodeč po dosedanjih študijah — koncept razvoja slovenske družbe temeljil na predvidevanjih razvoja v državi in razvoja razvitejših predelov Evrope in sveta. Tako je tudi prav, saj se je mogoče učiti le od gospodarsko sposobnejših in močnejših.

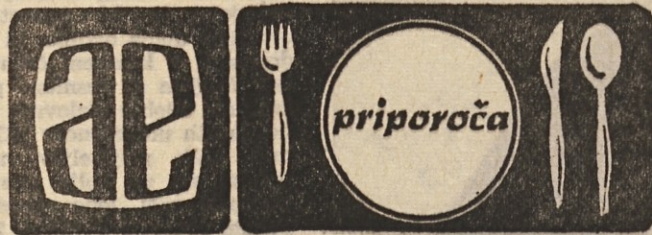
VINKO BLATNIK

SIGNALI

• DRAVOGRAD

Svet za gradbeništvo in komunale zadeve Skupščine občine Dravograd je na zadnji seji razpravljalo o spremembi zazidalnega načrta za industrijsko cono v Ošiškem vrhu in Sentjanžu pri Dravogradu. Prostor je bil prej namenjen za športno-rekreativno središče, zdaj pa bodo na njem postavili novo tovarno lvernih plošč. Sprememba načrta, ki so ga izdelali v Urbanističnem biroju na Ravnah na Koroškem, bo javno razgrnjena mesec dni, nato pa bo o njej razpravljala Skupščina občine Dravograd.

(ek)

sveže meso

in dnevno sveža

jajca

V DELOVNEM KOLEKTIVU TOVARNE CELULOZE IN PAPIRJA V KRŠKEM JE SAMOUPRAVNI POGUM PREMAGAL MEZDNI STRAH

Radi bi se tudi samoupravno organizirali

Rekli so mi: »Tudi pri nas se samoupravljanje krepi kot ideja in kot praksa. Pri teh težnjah pa je kolektiv naletel na oviro, ki jo je nedavno tega odstranil. Ker pa vemo, kaj hočemo, se bomo tudi samoupravno organizirali, da bo naša hotenja možno uresničiti.«

V minulem aprilu je delavski svet Tovarne celuloze in papirja »Djuro Salaj« v Krškem izglasoval nezaupnico direktorju in vodji gospodarsko-računskega sektorja.

Tovariša Toneta Zalokarja, predsednika sindikata v tovarni celuloze in papirja, sem najprej vprašal, zakaj so se odločili za tako radikalen ukrep in kaj si od tega obetajo.

Povedal mi je: »Že pred leti smo ugotavljali, da nastajajo nasprotja med težnjami vodilnih strokovnjakov v proizvodnji, se pravi med strokovnim kadrom ter direktorjem in vodjo gospodarsko-računskega sektorja.

Direktor je bil Vlado Trampuž, vodja gospodarsko-računskega sektorja pa Jožko Rajgl. Oba sta sodila, da ju v podjetju nihče ne more pogrešati in strokovno prekositi. Obveljale so samo njune odločitve. Prišlo je do trenja...«

Zakaj? »Rajgl je bil direktorsko odločen moč in njegova je morala obveljati. Bil je glava podjetja in vsi smo vedeli, da se mora direktor ravnati po njegovih odločitvah. Ta dva sta vedela vse, drugi pa nič. Sama sta odločala, kaj naj kolektiv stori, strokovnjaki pa so le redko sodelovali pri njuni odločitvi. Tudi člani delavskega sveta. Dostikrat smo jima nasprotovali. Kot samoupravljalci pa smo čakali, kdaj se bodo tovariši na vodilnih mestih sporazumeli, za kaj gre, in potem smo odločali, kar so oni že odločili. Odtod spori, ki so privedli do tega, da so se pri nas strokovnjaki slabo počutili, in če so prišli v naše podjetje novi, so tudi takoj odšli. Ni bilo timskega dela. Vse sta vedela in o vsem odločala direktor in vodja gospodarsko-računskega sektorja.

Nihče se ni upal spopasti se z njima, ker se je bal, da bi ostal osamljen. Na vseh sestankih sta trdila svoje in dogajalo se je, da smo samoupravljalci podprli njuno mnenje. Osebnih dohodkov niso bili majhni in njuno samovoljo smo vzeli kot nujno zlo.

V takem vzdušju je kolektiv Tovarne celuloze in papirja skušal samoupravljalati, kot je vedel in znal.

Delavci so hoteli dobiti delo in denar. »Dokler so nam zagotavljali dovolj dela in denarja, je bilo vsaj navzven, vse dobro in prav. Za vogali pa smo drugače govorili. Kolektiv je bil razdvojen. Razmere, v katerih smo delali, smo grajali, hkrati pa trdili, da bo vse lepo in prav, dokler bo denar. In nismo vedeli, za kaj sploh gre.«

V začetku so sodili, da gre za spore med vodilnimi ljudmi. »V minulem letu pa smo spoznali, da ne gre samo za takšne spore. Imamo dva papirna stroja in eden je prenehal delati. Nismo imeli dovolj lesa. In spori, ki je zbruhnil na dan, je bil čist in jasan.«

Komisija, ki so jo sestavili na seji političnega aktivna letošnje pomlad, je takole ocenila težave:

...odnosi med vodilnimi delavci so slabi, razmere v podjetju nas ne zadovoljujejo; pri zdajšnjih kadrovskega zasledbi ni jamstva, da bi se izboljšale... V minulih mesecih, ko so bili odnosi še slabši in je vodstvo omejevalo proizvodnjo zaradi pomanjkanja surovin, so se organi upravljanja, strokovni svet in vodstva družbeno-političnih organizacij večkrat sestali. Raz-

pravljali so in sklepali, pa njih odločitev zaradi oportunistične politike vodstva podjetja ni bilo moč uresničiti.«

Takrat, ko je šlo »zares«, so bili samoupravljalci prizadevni bolj kot kdajkoli poprej.

»Kaplja, ki je kanila v prepolno čašo nezadovoljstva,« je dejal Tone Zalokar, »je posledica dejstva, da smo ukinili delo na drugem stroju. Lesa ni bilo in že pred letom dni smo začeli omejevati proizvodnjo lesovine. V začetku letošnjega leta pa še časopisnega papirja. Tovariša, ki sta o vsem odločala, sta nam govorila, da je to težava povzročila družba s svo-

ločitvi; po njegovem bi takšni ukrepi ne bili »ugledni«, in lanskega decembra je obstal papirni stroj in še del proizvodnje celuloze.

Kako je vodstvo podjetja pojasnilo delavcem, zakaj ni celuloze?

»Je pač ni!« so rekli, »ampak bo!«

»Že avgusta lani je bila pri nas ena izmed zelo vročih sej delavskega sveta, na kateri smo delavci sklenili, da bomo sami posekali les, ki ga potrebujemo. Tovariša Trampuž in Rajgl pa sta takrat dopovedovala, da je to samo začasen ukrep in da bosta v bodoče skušala zagotoviti dovolj lesa. Verjeli smo jima. Tiste dni smo že pripravili dekrete o odpustitvi delavcev. Pa nam je Rajgl rekel in obljubil, da bomo imeli veliko dela in da ni treba nikogar odpustiti. Spet smo mu verjeli. Hkrati pa smo rekli, da bi bilo prav, če med bitko ne menjamo generalov in ne sekamo glav. Takrat smo se odločili za podporo vodstvu in smo ga tudi podpirali. Na političnem aktivu smo sklenili, da bomo odšli sekati topole in smreke.«

Bilo pa je v tem kolektivu še več napak, ki so motile samoupravljalce.

»Strokovni kolegij se je sestajal,« je povedal Tone Zalokar, »zapisnikov pa niso pisali. Ko je izbruhnila kriza, se pravi, ko je zmanjkalo surovin, so razširili strokovni kolegij. Načinov njegovega dela pa niso spremenili. Tiste dni so člani kolegija zapisali v svoj program vse naše zahteve in odšli smo s seje prepričani, da bo v bližnji bodočnosti vse urejeno. Toda na prihodnjih sejah smo spet bili samo poslušalci in ne samoupravljalci. Kaj smo bili, nam pove tudi dejstvo, da so status razmnožili samo v dveh izvodih. Vodja gospodarsko-računskega sektorja pa nam je pripovedoval, da reforma onemogoča naše gospodarske možnosti in težnje. Takrat smo prvič začeli razmišljati, kako in v čem nam škoduje naše zdajšnje vodstvo.«

Dejal sem:

»Niste se znali dogovoriti glede surovinske baze, se pravi, niste kot samoupravljalci znali zagotoviti, da bi vaše podjetje

imelo dovolj surovin. Vem, da so nekateri vaši vodilni tovariši v nič devali gozdarje in so pričakovali, da bodo oni prodajali les za majhne denarje. Potlej ste ugotavljali, da gozdarji raje prodajajo v tujino. Zakaj?«

Tone Zalokar je dejal:

»Ker proizvajalcev lesa nismo upoštevali kot enakopravnih partnerjev. Vendar ne gre samo za surovine, razveljavili so nam tudi program vsega našega prihodnjega razvoja. Imeli smo velike načrte za napredek proizvodnje, vedeli pa nismo, kdo nas bo financiral in pod kakšnimi pogoji. Vodja gospodarsko-računskega sektorja nam je govoril, da denar sploh ni problem, in da ga lahko dobimo kar po telefonu, kadarkoli hočemo. Kele zdaj vemo, da to ni res. Sedem let nismo ničesar investirali. Zadovoljevali smo se s kopico obljub. Zdaj vemo, da to ni dobro. Sklicali smo sestaneke političnega aktivna, sejo delavskega sveta in delovno konferenco sindikalne organizacije. Temeljito smo se pogovorili o vseh teh zadevah in ugotovili, da moramo presekati gordijski voz, se pravi da moramo odstraniti oviro, ki nam je preprečevala, da bi se samoupravno organizirali.«

Prebral sem nekaj zapisnikov s teh sestankov in ugotovil, da so zadevo vzeli zelo resno.

»Delavski svet je na aprilski seji izglasoval nezaupnico direktorju in vodji gospodarsko-računskega sektorja; samo trije so glasovali proti.«

Izvolili so vršilca dolžnosti direktorja, Janeza Roškerja, pravnika v delovni organizaciji, ki je sredi aprila med drugim dejal:

»Vsi si moramo prizadevati, da bomo dosledno izvajali in uresničevali načrte, ki smo si jih tolikanj želeli. Gre predvsem za možnosti, da bi vsak proizvajalec lahko samoupravljal in da bi tudi želel samoupravljal. To pa lahko dosežemo le z popolnim uveljavljanjem samoupravnih pravic, se pravi, da bi vsak delavec lahko uveljavljal svoj samoupravni prav. Če hočemo doseči takšno samoupravno veljavo, pa moramo biti med seboj iskreni in med nami mora vladati zaupanje.«

JANEZ VOLJČ

Z OBISKA V TOLMINSKEM AVTOMOBILSKEM SERVISU

VESTNOST PRI DELU JE TEMELJ NJIHOVEGA USPEHA

Spričo velikega interesa lastnikov avtomobilov v Tolminu kujejo načrte, da bi zmogljivosti svojega servisa čimprej povečali

Nedavno sem na uglednem ljubljanskem servisu za vzdrževanje in popravilo osebnih avtomobilov izročil ključe svojega avtomobila. Nič posebnega: servis na 45.000 km in nekaj manjših del. Zagotovili so mi, da bodo storili v treh dneh vse, kar je potrebno.

Ko sem čez tri dni prišel po avto ob napovedanem času, ni bil pripravljen za prevzem. Po dveh urah čakanja sem zvedel, da so v treh dneh utegnili opraviti le servis. Luči niso imeli, z menjanjem in uravnoteženjem koles se ne ukvarjajo več, oprati pa so ga pozabili, zato pranja tudi računalni niso, so mi zagotovili, ko sem plačeval precej zabeljen račun.

Ni mi preostalo drugega, kot da se odpravim z avtomobilom za del — v inozemstvo.

Rezultat...? V manj kot uri so tuji mehaniki opravili to, kar v Ljubljani niso utegnili v treh dneh. Mimogrede pa so ugotovili, medtem ko so porinili v delavnici vozilo za 10 metrov naprej, da so odslužili kolesni ležaji. Odpravili so še to napako.

To so servisi, sem premišljeval, ko sem se vračal. Resnici na ljubo pa moram zapisati, da imamo tudi pri nas nekaj zelo dobrih mehaničnih delavnic.

Zelo znan je, na primer, tolminski servis za Zastavo in Skodo.

DELAVCI GREDO DOMOV, KO JE DELO KONČANO!

»Pred leti smo vzgojili dober kader. Delali smo vestno, po svojih najboljših močeh. Prišli smo na dober glas, in, ko ga delovna organizacija enkrat ima, se je drži...« mi je pripovedoval Janko Hrast, šef splošnega sektorja in namestnik direktorja pri Avtopevozu Tolmin.

Servis v Tolminu je razmeroma mlad, saj obratuje komaj dobrih 10 let. Zaposluje osem mehanikov, sedem vajencev in dva delovodja.

»Mehanike vzgajamo sami in to se nam najbolj obrestuje...« je nadaljeval Janko Hrast. »Ljudje delajo kvalitetno in kar je pri tem najvažnejše — vestno. Svoj posel opravljajo od prvega do zadnjega tako, kot da bi šlo za njihovo vozilo.«

Viktor Flajs, namestnik šefa servisa in preizkusni vozač, pa je dopolnil Janka Hrasta:

»Ko prevzemamo vozilo v popravilo, mislimo na tri stvari: na navodila, ki jih predpisuje tovarna, na napake, na katere nas opozori lastnik, in končno na vse sumljive znake, ki jih ugotovimo sami. Zato avto naj-

prej preizkusimo. Sele potlej se lotimo dela. Ko je vse opravljeno, gremo v drugo na vožnjo.

Kdor želi, da mu na tolminskem servisu pregledajo in popravijo avto, mora vnaprej najaviti svoj obisk. Kapacitete servisa so namreč omejene, dnevno največ do 18 vozil, interes za usluge pa silno velik.

»Če je potrebno, z delom tudi potegnemo...« sem zvedel od Viktorja Flajsa. »Delavci ne gredo domov ob dveh, ampak takrat, ko je delo opravljeno. Zato stranke nikoli po nepotrebnem ne čakajo.«

SERVIS BO POTREBNO RAZŠIRITI

Vestnost pri delu in dobra volja sta tako v bistvu vsa skrivnost priljubljenosti tolminskega avtomobilskega servisa. K temu pa je treba dodati še to, da cene v Tolminu niso niti za dinar višje od tistih na drugih servisih, pa čeprav se kvaliteta uslug tako zelo razlikuje.

Skratka, tolminski servis si je pridobil velik ugled zato, ker je soliden, poceni in — ker se pri njih nikoli nič ne »zatakne«.

Glede na velik interes lastnikov avtomobilov premišljujejo pri Avtopevozu o razširitvi servisa. Danes je namreč servis

utesnjen in ne zmore vseh naročil.

»Poleti bi lahko imeli trikrat tolikšno delavnico, kot jo imamo zdaj, pa še ne vem, če bi bila dovolj velika. Še pozimi so zasedene naše kapacitete po deset dni vnaprej. Zato razmišljamo o razširitvi...« mi je razložil Viktor Flajs.

Poleg tega tare danes tolminske mehanike še en problem: za garancijska popravila se morajo posluževati tarif, ki so veljale pred štirimi, petimi leti. To pomeni, da morajo v teh primerih delati v svojo škodo. Kdo ve, kdaj bo Tolmince minila ta potrebnost?

Ponekod so prav zavoljo takega odnosa proizvajalca že zaprli marsikatero od servisov.

A. ULAGA

BIREST
POHIŠTVO

VAŠE POHIŠTVO V LETU 1970

Izbirajte **PATRICIJA**
CLAUDIJA
ALEKSANDRA
ali nova **FLORIDA**

Za vas izdeluje
BREST Cerknica

pohištvo
in oprema
za vaš dom

lesnina

centrala ljubljana titova 51

Bistveno vprašanje: Kako priti do cilja

Odbor za gospodarsko sodelovanje s tujino, ki deluje pri Gospodarski zbornici SRS, je na svoji zadnji seji obravnaval gradivo o zunanjetrgovinskem in deviznem režimu, kakršna naj bi veljala v naslednjem obdobju. Osnova za razpravo je bilo gradivo, ki so ga pripravili Zvezni zavod za planiranje, smernice zveznega izvršnega sveta v zvezi z izdelavo družbenega plana razvoja naše države do leta 1975 in amandma, ki ga je komisija Zvezne skupščine za revizijo zakonov s področja deviznega in carinskega sistema v zvezi z omejenim predlogom ZIS prav tiste dni posredovala tudi v javno razpravo.

Problematika zunanje-trgovinskega in deviznega poslovanja je za naše delovne organizacije preveč pomembna, da bi v poročilu s te seje zapisali, da se je zbornični odbor načelno izrekel za upoštevanje amandmaja omenjene skupščinske komisije, ker pač v trenutnih razmerah predstavlja najboljšo in najbolj sprejemljivo rešitev. Zato bomo o problematiki zunanje-trgovinskega in deviznega režima podrobneje spregovorili v nekaj naslednjih številkah našega glasila. Naše poročilo s seje pa tokrat omejujemo le na informacijo o nekaterih stališčih, ki so bila izrečena v razpravi in ki bi jim pristojni organi vsekakor morali prisluhniti.

Člani odbora za gospodarsko sodelovanje s tujino so na primer ugotovili, da vsi navedeni dokumenti v bistvu predstavljajo deklarativne spiske želja, medtem ko nikjer ni jasno povedano, kako naj bi cilje, kot jih izražajo te želje, tudi dosegli. Zadeve bi torej morali konkretizirati, jih torej sočutiti z materialnimi možnostmi naše družbe. Sele tako bi lahko nastal realen plan razvoja naše družbe, ki bi s tem zagotavljal tudi kolikor toliko stabilne pogoje gospodarskega sodelovanja s tujino. Pogoj za to je, da bi še pred potrditvijo novega zunanjetrgovinskega in deviznega režima sprejeli nekatere sistemske rešitve, kot so uveljavitev tržnih načel tudi pri deviznem poslovanju, pogoji kreditiranja izvoza investicijske opreme, politika liberalizacije gibanja kapitala, politika realnega tečaja dinarja in drugi. To bi šele — po mnenju gospodarstvenikov — zagotavljalo uresničitev zunanje konvertibilnosti dinarja v obdobju do leta 1975, vplivalo na začetek vzpostavljanja ravnovesja v trgovinski bilanci s tujino in omogočilo delovnim organizacijam, da bi postale nosilci ekonomskih odnosov s tujino.

-mG

inles

OKNA
VRATA
POLKNA
PRODAJA
NA
KREDIT

ribnica

Razširiti dejavnost vendar v novih prostorih

Litijska delavska univerza ne nenehno širi svojo dejavnost, zato je vse bolj prostorsko uresnjena, to pa že ovira njeno sedanje delo in ji povzroča marsikatero zadrego. Vodstvo delavske univerze se je zavaljo tega odločilo za gradnjo novega poslopja. V njem bi imeli več prostorov za predavanja, za pouk glasbe in urade ter druge stranske prostore.

Predlog za gradnjo je zanimiv tudi zaradi tega, ker nazorno kaže, da postaja ta izobraževalna ustanova odraslih čedalje bolj dejanska središče pridobivanja znanja številnih

občanov in delovnih ljudi. Predlog, da bi si zgradili svojo hišo, pa hkrati dokazuje, da sedanje vodstvo univerze resno računa na nadaljno razširitev svoje pomembne dejavnosti, kar pa brez ustreznih prostorov ne bo mogoče uresničiti.

Razumljivo je, da delavska univerza sama ne bo kos zbrati okrog 70 do 80 milijonov SD, pa čeprav bi vsako leto ustvarjala nekaj milijonov SD presežka dohodka. Vodstvo te izobraževalne ustanove pričakuje namreč, da jo bodo v teh njenih prizadevanjih podprli predvsem delovni kolektivi, saj zanje opravlja večino uslug in ne nazadnje temeljna izobraževalna skupnost, občinska skupščina in drugi. Seveda pa se bo delavska univerza obrnila na banko za ustrezno posojilo in sodi, da ji ne bo odvzela kredita. Delavska univerza bo, kot ka-

že, letos uresničila v celoti svoj program, ki je znatno širši, kot lani. Med drugim se je lotila tudi nekaterih novih oblik izobraževanja za posamezne poklice. Pred kratkim je začel z delom večmesečni seminar za voznike težjih gradbenih in drugih strojev. Organizirala ga je ob sodelovanju z zveznim gradbenim centrom. In, kot je videti, se univerza loteva tudi založniške dejavnosti. Jeseni ali najkasneje pozimi bo založila prvi, širši turistični prospekt litijske občine. V njem bo opis najpomembnejših turističnih krajev te zasavske občine, vključno s slikovnim gradivom. Ti in še nekateri drugi načrti kažejo, da je litijska delavska univerza spretna organizatorica čedalje širših oblik izobraževanja odraslih in da se poleg tega loteva tudi opravi, ki ji bodo omogočali tudi smotrnejše gos-

podarjenje. Sicer pa na njena vrata trka čedalje več ljudi, odraslih in mladine, domačinov in drugih iz širše okolice. Zato ne bi bilo odveč, če bi ji litijske družbenopolitične organizacije, zlasti sindikati in osnovne organizacije sindikata ter samoupravni organi litijskih kolektivov izkazovali še večjo pozornost.

M.

OB JUBILEJU TRBOVELJSKIH SLAVČKOV

Dvajset plodnih let

Vesten kronist bo nedvomno moral ugotoviti, da je bilo minulo dvajsetletno obdobje izredno bogato za trboveljske »Slavčke« in da je bilo njihovo delovanje neločljivo povezano s kulturnim utripom in dogajanjem v središču revirjev. »Slavčki« so dali poleg Zarje Trboveljčanom nedvomno prav toliko, kot amatersko gledališče »Svobode-Center«, čeprav jim občinstvo tu in tam ni bilo tako naklonjeno, kajti pesem je zahtevala včasih še bolj izbrusena poslušalca, kot gledalca igralskih stvaritev.

Povojni mešani pevski zbor »Slavček« poznajo malone vsepovsod na Slovenskem, predvsem pa v večjih mestih in delavskih središčih, pa tudi v tujini. Zbor ima za seboj nad 50 uspešnih in zahtevnih nastopov ter koncertov. Njegov dirigent, JOŽE SKRINJAR, priznan glasbeni pedagog in zborovodja je v program uvrščal nedvomno najtežje skladbe domačih in tujih avtorjev. Hotel in prizadeval si je, da bi ljubiteljem zborovske pesmi dal kar največ iz bogate zakladnice vokalne glasbe in včasih je bil tako zahteven, da so mu odsvetovali študij te ali one posebej zahtevne skladbe. Zmeraj pa je uspel, pa čeprav morda osebo ni bil nikdar zadovoljen. Nedvomno je v teh njegovih prizadevanjih tičal poskus, da bi pravzaprav nadaljeval ugled in sloves predvojnih »Slavčkov«, zbora, ki je ponesel domačo in druge pesmi daleč naokrog in žel z njimi velike uspehe. Pustimo kritiko oziroma poznavalcem oceno, ali je Skrinjar uspel v teh prizadevanjih. Drži pa ugotovitev, da je sedanji mešani pevski zbor »Slavček« dostopen naslednik vokalnega ansambla s tem imenom iz predvojnega in da je v nekaterih stvaritvah dosegel nedvomno več, kot njihovi predniki. Sicer pa v sedanjem zboru še venomer prepeva nekaj članov, ki so sodelovali v predvojnem »Slavčku« in v njem začeli svojo dolgoletno pot kulturnega udejstvovanja.

»Slavček« stopa v tretje desetletje z zavestjo in spoštovanjem, da še ni vsega povedal, vsega zapel, da utegne najti v svojem izrazu še nove globine, in še večjo kakovost. Pri tem pa seveda računa na večjo podporo vseh dejavnikov v središču revirjev. Včasih je pevecem težko, ko ne najdejo razumevanja za svoje osnovne potrebe. Tu in tam so njihove zahteve minimalne, pa jih vendarle ne morejo zadovoljiti. In končno: kot vsi pomembnejši vokalni ansamblji na Slovenskem, si tudi trboveljski »Slavčki« želijo čim večkrat javno nastopati. To pa menda res ni prevelika zahteva, mar ne...

M. V.

Enotno načelo različne možnosti

Zadnje podatke o porazdelitvi prebivalstva z visoko šolo imamo iz popisa 1961; novejšje podatke bomo dobili šele s prihodnjim popisom leta 1971. Tudi ti podatki kažejo na veliko koncentracijo oseb z visoko izobrazbo po nekaterih občinah, največ v Ljubljani. Od 15.036 oseb z visoko izobrazbo jih živi v Ljubljani 7.483 — skoraj polovica. Če k temu prištejemo še drugo največje slovensko mesto Maribor s 1.514 takimi osebami, je skupno število 8.997 precej več kot polovico prebivalstva z visoko izobrazbo v teh dveh mestih. Na prvem mestu je občina Ljubljana-Center, kjer ima 10,2% prebivalstva visokošolsko izobrazbo. Manj kot pol odstotka ljudi z visoko izobrazbo imajo spet občine, ki smo jih že našli z najmanjšim številom študentov. Na najslabšem je občina Lenart z deležem 0,31%, a kar 12 občin ima manj kot pol odstotka prebivalcev z visoko izobrazbo.

Ob prebiranju teh podatkov postaja torej več kot razumljivo, zakaj so člani konference ZKS na svoji prvi seji tako odločno zahtevali, da je treba otrokom in mladini omogočiti razvoj sposobnosti in znanja ne glede na socialno in regionalno poreklo.

Za uresničitev tega stališča je doslej še največ napravila republiška izobraževalna skupnost. Če si namreč približemo sistem štipendiranja, ki ga je vzpostavil sklad za štipendiranje in posojila izobraževalne skupnosti SR Slovenije, lahko ugotovimo, da podeljuje štipendije po načelih dolgoročnega usmerjanja štipendistov v določene stroke, predvsem deficitarne pedagoške poklice (slovenski jezik, matematika-fizika, razredni pouk, defektologija), pa tudi glede na njihovo regionalno poreklo.

Pogoj za pridobitev štipendije je najmanj prav dober uspeh, le v izrazito neugodnih socialnih razmerah je lahko uspeh tudi nižji (t. i. intervencijska štipendija). Dohodek na družinskega člana ne sme presegati gornje meje 550 din, predvsem zaradi omejenih sredstev, s katerimi sklad razpolaga.

Pri delitvi štipendije upošteva sklad izobraževalne skupnosti tudi socialno poreklo in regionalni izvor prosilcev, s tem, da imajo prednost učenci delavskega in kmečkega porekla, ki se šolajo na gimnaziji, pedagoških gimnazijah in vzgojiteljskih šolah.

Vse to velja tudi za kriterije pri podeljevanju štipendij študentom visokošolskih zavodov. Republiška izobraževalna skupnost s svojim sistemom financiranja (dopolnilna sredstva za izobraževanje manj razvitim občinam) torej že ustvarja takšne razmere, da se postopno vse bolj izenakujejo razmere in možnosti za izobraževanje vseh otrok, tudi tistih v manj razvitih predelih.

Znano pa je, da ena lastovka še ne pomeni pomladi. Tako se tudi struktura študirajoče mladine ne bo bistveno spremenila vse dotle, dokler ne bomo tudi s sistemskimi ukrepi, ne le z republiško štipendijsko politiko, poskrbeli za bolj enakomeren in skladen razvoj vseh področij Slovenije.

V. B.

POROK ČIMBOLJ ENOTNIH MERIL ZA VREDNOTENJE DELA V ŠOLAH SO:

SAMOUUPRAVNI SPORAZUMI

Minulo sredo so se sešli na skupni seji člani predsedstva mestnega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti, člani izvršnega odbora Temeljne izobraževalne skupnosti Ljubljana in člani komisije za pripravo osnutka samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov v osnovnih šolah na področju TIS (na sliki zgoraj). Namen sestanka je bil, da bi se enkrat pregledali osnutek, ki ga je pripravila delovna skupina, preden bi ga dali v razpravo vsem osnovnim šolam na področju TIS.

Zakaj sta se predsedstvo Mestnega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti in izvršni odbor TIS odločila, da s posebno skupino, ki je bila sestavljena iz šolnikov in drugih strokovnjakov, pripravita predlog osnutka samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov v osnovnih šolah?

Položaj posameznih osnovnih šol je bil že pred ustanovitvijo enotne Temeljne izobraževalne skupnosti za področja vseh petih občin mesta Ljubljane raz-

ličen. Ne samo zavoljo neenotnih meril oblikovanja dohodka, pač pa tudi zaradi zelo različnih kriterijev, ki so jih v osnovnih šolah imeli za delitev osebnih dohodkov. Posamezne šole so sicer že v letu 1962 izdelale prve pravilnike o delitvi osebnih dohodkov. To so bili skromni, a obetajoči poskusi izboljšati položaj, v katerem so bile zaradi administrativnega financiranja šole. Ker pa je delavcem v šolah primanjkovalo izkušenj, so skušali več ali manj prepisovati pravilnike o delitvi osebnega dohodka iz gospodarstva. Posledica tega je bila, da so delovna mesta na šoli zelo različno in nepravilno vrednotili. K različnemu vrednotenju dela je pripomoglo tudi takratno financiranje šolstva, saj je vsaka od petih ljubljanskih občinskih skupščin imela svoj sklad za financiranje šolstva, vsak sklad pa je imel tudi svoje kriterije za dodeljevanje sredstev šolam. Zaradi vsega tega so razlike v osebnih dohodkih na posameznih šolah rastle — njihovo rast je pogojevala tudi različna stopnja narodnega dohodka po občinah. Marsikje so bili prosvetni delavci v neenakopravnem položaju, saj so se osebni dohodki za enako delo pri enakih delovnih izkušnjah razlikovali do 30 %.

Ko je bila ustanovljena enotna Temeljna izobraževalna skupnost za področja vseh petih občin mesta Ljubljane, so se razmere glede financiranja šol bistveno spremenile. Enotna merila za financiranje šol v Ljubljani so pripomogla, da so postale šole med seboj enakopravne, postopna sanacija materialnega položaja šol pa zagotavlja prosvetnim delavcem bolj enakopravno bazo kot prej. Kljub vsemu temu pa so osebni dohodki prosvetnih delavcev po posameznih šolah še zelo različni. Pravilniki o osebnih dohodkih še vedno niso poenoteni tako, da bi enotna merila za oblikovanje dohodka našla svoj odraz tudi v pravilnem

vrednotenju dela posameznih prosvetnih delavcev.

Prosvetni delavci sami to najbolj vedo. Zato se je tudi porodila želja tako šolnikov kot družbeno-političnih organizacij, da bi v okviru enotne Temeljne izobraževalne skupnosti in enotnega financiranja našli tudi čimbolj enotna merila za vrednotenje dela prosvetnih delavcev na šolah.

Mestni odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti Ljubljana in Temeljna izobraževalna skupnost Ljubljana sta zavoljo tega imenovala komisijo, ki naj bi pripravila osnutek samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov v ljubljanskih osnovnih šolah. Sporazum naj bi sklenile vse šole v Ljubljani, kajti le po poti samoupravnega dogovarjanja je tako po mnenju sindikatov kot TIS mogoče poenotiti merila za delitev osebnih dohodkov. Osnutek, ki je prvi tovrstni osnutek za osnovne šole v Sloveniji, prav gotovo ni popoln in tudi ne najboljši, so menili udeleženci na seji minulo sredo. Vendar pa osnutek v danih materialnih pogojih omogoča, da bi imeli prosvetni in ostali delavci na šolah na enakem delovnem mestu, ob enaki izobrazbi, obsegu dela in delovnih izkušnjah v čimvečji možni meri enako osnovo osebnega dohodka. Prosvetni delavci na osnovnih šolah bodo v prihodnjih petnajstih dneh razpravljali o predlogu osnutka in dali nanj svoje pripombe. Tako bo še dovolj možnosti, da se osnutek dopolni v tistih določilih, za katera prosvetni delavci menijo, da so potrebna popravkov oziroma dopolnitev.

Predsedstvo Mestnega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti in izvršni odbor TIS sta na isti seji tudi sklenila, da bosta pripravila čimprej tudi predlog osnutka samoupravnega sporazuma o urejanju delovnih razmerij znotraj osnovnih šol. Prav tako pa bodo pripravili tak osnutek kot za osnovne šole tudi še za vzgojno varstvene zavode in za glasbene šole.

Za dosežene posebne uspehe na področju vzgoje in izobraževanja za leto 1969 je izvršni odbor izobraževalne skupnosti SR Slovenije dodelil 51 strokovnim delavcem in osim zavodom za usposabljanje otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju denarne nagrade. Svečano so nagrade podelili minuli teden v Klubu poslancev v Ljubljani

KRATKO IN JEDRNATO

DRAVOGRAD

»DA« ZA REKREACIJO

Da je rekreacija nujno potrebna slehernemu občanu, tega marsikje dolgo ni so vedeli. Med temi grešniki so tudi v Dravogradu, kjer je bila rekreacija zadnja skrb odgovornih pri občinskem sindikalnem svetu. Končno pa so se v Dravogradu, ki je znan kot kraj z zamrlim društvenim življenjem, le prebudili in pričeli delati...

Zgledi vlečejo, to je stara resnica. In če so dobri, posnemanje ni slaba reč. Tako bi lahko rekli tudi za rekreacijsko udejstvovanje v dravograjski občini. Ravenski sosedi, številčno, organizacijsko in finančno močnejši, so s svojo razvito rekreacijsko dejavnostjo na vseh področjih posredno razgibali tudi Dravograjčane, ki so sindikalna športna tekmovanja prirejali le zelo redko — in še ta so bila slabo obiskana.

Zakaj rekreacije v Dravogradu niso organizirali že prej? Odgovor je preprost: nihče se ni brugal za turistično dejavnost, odgovornim je bila ta skrb deseta briga.

Nekdo pa vendar mora voditi tudi to dejavnost. In kdo je za to bolj poklican in odgovoren kot ObSS s komisijo za šport in rekreacijo?

Začetek je bil dober. Pripravili so množično tekmovanje v kegljanju, kjer je sodelovalo več kot 10 ekip iz delovnih organizacij. Elektrarna, ki upravlja moderno dvostezno avtomatsko kegljišče, je dala objekt na razpolago vsem sindikalnim podružnicam v občini. Predvidevajo, da bodo letos pripravili še več kegljaških tekmovanj, seveda pa tudi druge panoge ne bodo zaostajale. Radi bi priredili še tekmovanja v šahu, streljanju in drugih panogah. Za zimo predvidevajo novost — smučarske in sankarske tekme, ki so drugod že povsem običajne. Občinski sindikalni svet bo v ta namen dodelil tudi posebna sredstva. Sicer so denar za rekreacijo dajali tudi že prejšnja leta, vendar so ga potem porabili v druge namene.

V Dravogradu so startali. Z začetkom so zadovoljni — tako je soditi po njihovi zavzetosti. Ali bo akcija oživitve rekreacije uspela ali ne, bomo videli ob koncu leta. Upati je, da akcija ni bila le trenutna zagnanost prebujenih sindikalnih delavcev.

V. R.

CELJE

SINDIKALNO PRVENSTVO V NOGOMETU

V okviru sindikalnih športnih iger se je pričelo v Celju tradicionalno tekmovanje v prvi in drugi nogometni ligi. V vsaki ligi nastopa 11 ekip. Prvi del tekmovanja bo na pomlad, ostale tekme pa v jeseni.

Pravico nastopa imajo samo neaktivni igralci, ki lahko igrajo le v copatah. Po tretjem kolu je vrstni red v prvi ligi naslednji: 1. Zlatarna 6, 2. Železarna 6, 3. Cinkarna 6, 4. Železnica 5, 5. EMO 3, 6. Izletnik 2, 7. Tehnometator 2, 8. Kovinotehna 0, 9. Klima 0, 10. Ingrad 0 in 11. JNA 0 točk.

T. GORŠIČ

Minuli dnevi v Hali Tivoli...

ZA VEČJO AKTIVNOST

Po občnem zboru občinske strelske zveze Ptuj

Morda bi tudi nedavni občni zbor strelske zveze Ptuj prišel že v pozabo, če ne bi bilo na njem izrečenih toliko pohvalnih pa tudi kritičnih besed. To poudarjam zato, ker je bila prav strelska zveza Ptuj nekoč znana daleč naokoli po naši domovini, predvsem zaradi nekaterih izvrstnih strelcev.

Razprava je med drugim potrdila, da je v nekaterih družinah čutili precejšnjo stagnacijo in nedelavnost, kar povzroča mnoge težave pri organizaciji tekmovanj. Čeprav imajo nekatere družine opravičljive razloge — druge pa ne, je vsekakor pozitivno, da so se na občnem zboru odločili, da se nedelavnim družinam, kjer ni interesa za strelstvo, odvzame orožje in se ga preda družinam, ki bi bile voljne delati, pa doslej niso mogle, ker niso imele orožja. Prav gotovo pa je, da je strelstvo športna panoga, za katero je potrebno veliko sistematičnega treninga, če želimo uspeti. Iz podanega poročila je bilo razvidno, da so strelci v lanskem letu priredili ali sodelovali na

številnih tekmovanjih, ki so jim prinesla nekaj dobrih uspehov, pa tudi razočaranj. Tekmovalci so sodelovali na republiškem prvenstvu za zlato puščico, dalje na republiškem prvenstvu z MK orožjem in pištolo, ter v liga tekmovanju med skupinami Ormož in Ptuj.

Nikakor ne gre prezreti tudi najuspešnejših posameznikov v lanskem letu, ki so dosegli zelo lepe uspehe. Med te sodijo:

SLOVENSKA BISTRICA

Mlačnost in nenačrtnost

V bistriški občini že dolga leta razpravljajo o tem, kako naj bi bila organizirana športna dejavnost, toda kljub nenehnemu načrtovanju in požrtvovalnemu delu nekaterih športnih funkcionarjev je ostala telesno kulturna dejavnost v Slovenski Bistrici na začetku svoje poti. Tako glede množičnosti kot tudi kvaliteten dosežkov...

Izjemo predstavljajo, kot vemo, judisti, ki delajo in živijo pod okriljem kolektiva IMPOL.

V Slovenski Bistrici na splošno sodijo, da je vsemu temu krivo v prvi vrsti pomanjkanje finančnih sredstev. Nedavno posvetovanje športnih delavcev v

tem kraju pa je pokazalo, da temu ni tako. Ob dobri organizaciji in koordinirani razvojni politiki, bi tudi z razpoložljivimi sredstvi lahko dosegli v tem kraju boljše športne rezultate.

Torej, če bodo želeli v bistriški občini storiti korak naprej na športnem področju, bo treba misliti na korenite spremembe, tako v pogledu finansiranja kot tudi v politiki vodenja dejavnosti v občini. S tem v zvezi bo Občinska zveza za telesno kulturo izdelala dolgoročni program razvoja telesne kulture, predvsem rekreacijskega in tekmovalega športa.

V. Horvat

NOVA GORICA

Septembra delavske športne igre sindikatov Primorske

V ponedeljek, 11. 5. 1970, so se v Novi Gorici sestali predstavniki komisij za šport in rekreacijo občinskih sindikalnih svetov Primorske. Na sestanku so sklenili nadomestiti tradicionalni športni troboj reprezentanc občinskih sindikalnih svetov Nova Gorica, Koper in Postojna z delavskimi igrami sindikatov Primorske (DIS). Na tem tekmovanju, ki naj bi bilo letos v septembru v Novi Gorici, naj bi sodelovali zmagovalci občinskih delavskih športnih iger. Na tekmovanju naj bi nastopile le

moške ekipe, ki naj bi se pomerile v malem nogometu, odbojki, namiznem tenisu, streljanju, šahu, kegljanju in balinanju.

Prehodni pokal bodo osvojili športniki tistega ObSS, ki bodo po določenem ključu nabrali največ točk. Pokale bodo prejeli tudi zmagovalci v panogah, drugo in tretjeplasirani pa diplome. Na sestanku so tudi izvolili komisije za organizacijske in ostale priprave za izvedbo DIS Primorske.

T. B.

PO SPEKTAKLU V OREHOVI VASI

Zmagoslavje Belgijcev

Četrta dirka za svetovno prvenstvo v moto krosu in velika nagrada Jugoslavije se je končala z premočno zmago Belgijca Roberta in v znamenju odlične organizacije prireditelja, Avto-moto društva Orehova vas.

Pred 35.000 gledalci je startalo 52 dirkačev iz 19 dežel. Že takoj na začetku je silovito potegnil Robert na motorju Suzuki in skozi vso dirko povečeval naskok pred zasledovalci. Robert je pokazal takšno vožnjo, da je gledalcem zastajal diha. Kazalo je, kot da je bil vlit skupaj z motorjem. Drzno in neustrašno je izbiral najkrajšo pot, pogosto vozil samo na zadnjem kolesu, posebnost pa so bili njegovi fantastični skoki, dolgi tudi do 15 m.

Drugo mesto je osvojil Čeh Halm na CZ motorju, tretje Rus Moisev, četrto pa Finec Mikkola. Najboljši Jugoslovian v prvi dirki je bil Tržičan Zupin, in sicer na 26. mestu.

Tudi v drugi dirki je premočno zmagal Robert na Suzukiju, pred Geboersom in Fincem Mikkolo. Četrta je bil Čeh Halm. Najboljši Jugoslovian v drugi dirki je bil zopet Zupin iz Tržiča. V skupni razvrstitvi po dveh dirkah je premočno zmagal Belgijec Robert z 2 točkama, drugi je bil Čeh Halm z 6 točkama, tretji Belgijec Geboers z 7 točkama. Jože Zupin je kot najbolje uvrščen Jugoslovian osvojil 19 mesto.

Po tej četrta dirki za svetovno prvenstvo se je vrstni red najboljših nekoliko spremenil. Vodi še vedno Belgijec Geboers z motorjem Suzuki in 43 točkami. Zelo se mu je približal rojak Robert z Suzukijem in 42 točkami. Čeh Halm se je prebil (ČZ) na tretje mesto z 32 točkami, De Coster (ČZ) je četrta z 25 točkami, peti pa je Šved Petersson (Husqvarna) z 20 točkami.

Svečan zaključek z podelitvijo dragocenih kristalnih pokalov in nagrad je bil v domu JLA v Mariboru. Vsem tekmovalcem je čestital dipl. ing. Stojan Perharc z željo, da bi se tudi v prihodnje udeleževali tekmovanj na obronku Pohorja. Posebno zahvalo je izrekel marljivemu organizatorju tekmovanja AMD Orehova vas, ki je s to prireditvijo dokazal, da je kos tudi najzahtevnejšim svetovnim prireditvam.

J. R.

RAVNE

Maj — mesec športa

Maj, mesec mladosti, so v ravenski občini krstili za mesec športa. Tega sicer nihče ni uradno izrekel, vendar se misel poraja kar sama po sebi. Kako se ne bi?

Skorajda ni bilo dneva, ko na Ravnah, Prevaljah, v Mežici, Črni, Zerjavu ali kje drugje ni bilo kakšnega tekmovanja — bodisi sindikalnega, šolskega, meddruštvenega... Naj naštejemo samo nekaj prireditelj, ki so jih pripravili marljivi ravenski športni delavci v maju: področno prvenstvo srednjih in osnovnih šol v rokometu, odbojki in atletiki, občinska mladinska liga v odbojki za dekleta in fante, občinska nogometna liga za mladince, štafetni tek za ekipe šol II. stopnje in osnovne šole, odbojkaški turnir z mednarodno udeležbo, tekmovanje aktivov mladih v šahu, občinsko prvenstvo v namiznem tenisu za člane, mladince in pionirje, republiško prvenstvo šol II. stopnje v šahu itd., itd.

V. R.

V KOPRSKI TOVARNI MOTORNIH VOZIL TOMOS

MINIMALNI REGRESI

Na račun skromnih možnosti preživi večina delavcev svoje počitnice doma

V osnutku »Političnih ciljev in nalog slovenskih sindikatov«, ki so nam prišli v roke meseca marca, je govora tudi o delavčevem prostem času, o potrebnem oddihu zaposlenih. Takole piše osnutek o rekreaciji:

»Pomembna komponenta večje delovne storilnosti je rekreacija. Sindikati se zavzemajo za razvijanje vseh oblik prave rekreacije, poleg klasičnih (delavske športne igre itd.) tudi za nove. Poleg tega vztrajamo pri zahtevi, da bo vsakemu zaposlenemu delavcu zagotovljen za dopust regres, ki bo znašal v letošnjem letu praviloma najmanj 300 dinarjev, da bodo vsi v delovni organizaciji prejeli regres v enaki višini in, da v delovnih organizacijah, ki so sposobne nuditi tudi višji regres, le-ta ne bo presegel 600 dinarjev. Pri določanju regresa se bomo zavzemali za upoštevanje socialnega položaja in števila nepreskrbljenih družinskih članov in za to, da izkoristi delavec s svojo družino vsaj del letnega dopusta izven kraja stalnega prebivališča.

Cilji in naloge slovenskih sindikatov so razumljive, realizacija smernic pa je seveda odvisna od materialnega položaja vsake delovne organizacije posebej in pa nedvomno od tega, koliko razumevanja imajo samoupravni organi do ak-

tivnega oddiha in rekreacije delavcev.

SKROMNA VREČA — SKROMNI REGRESI

Pred dnevi smo se pogovarjali o vprašanjih letnih dopustov in regresiranja v koprski Tovarni motornih vozil Tomos. Kot vemo kolektiv ne šteje med one, ki ne vedo kam z dobičkom, zato je moral tudi merila regresiranja in pa politiko dopustov sploh, prilagoditi svojim materialnim pogojem.

Regres za kritje stroškov letnih dopustov je v naši delovni organizaciji določen s pravilnikom o uporabi sredstev sklada skupne porabe...», nam je razlagal Ludvik Vižintin, vodja kadrovskega oddelka v Tomosu. »Regres za letni oddih dobi samo tisti delavec, ki je v delovni organizaciji že toliko časa, da si je pridobil pravico dopusta. Pravilnik predvideva tudi regres za nezaposlene ožje člane družine, ki žive v skupnem gospodinjstvu s članom delovne organizacije. Višino regresa določa delavski svet vsako leto sproti, ko sprejema plan koriščenja sredstev skupne porabe. V minulem letu so prejeli redno zaposleni delavci v naši delovni organizaciji regres v višini 200 dinarjev. Letos je delavski svet povzpel to vsoto za 50 %, tako, da znaša sedaj regres 300 dinarjev na zaposlenega. Tako kot lani, si tudi letos nismo mogli privoščiti, da bi nudila delovna organizacija regres za letni dopust članom družine. Sklad skupne porabe je bil preskromen...»

Delavci Tovarne motornih vozil Tomos bodo torej v letošnjih počitnicah deležni minimalnega regresa za letni oddih, ki ga predvidevajo politični cilji in naloge slovenskih sindikatov. Drugače ni šlo. Vreča je bila preskromna...

Na vprašanje, zakaj se je delavski svet odločil, da je regres za vse zaposlene enak visok, ne glede na osebne dohodke posameznikov, nam je Ludvik Vižintin povedal naslednje:

»Ker je regres mišljen kot

povračilo stroškov za potovanja na letni oddih, se mi zdi prav, da je za vse zaposlene enak visok. Skratka, regres predstavlja pri nas nekako nadomestilo za nekdanjo K 15. Naj povem, da v kolektivu tudi ni bilo posebnih težav, da bi bili regresji različno visoki. Prizadevali pa smo si, da bi lahko dali regres tudi nezaposlenim ožjim svojcem naših delavcev, pa na račun pomanjkanja sredstev v tem nismo uspeli. Veliko potrošimo namreč za obrat družbene prehrane, stanovanja delavcev, potrebne prevoze, itd...»

VEČINA DELAVCEV NE GRE NA DOPUST

Kolektiv Tomosa ima svoj lep počitniški dom na Bledu, ki pa je le redkokdaj polno zaseden. Dom ima blizu trideset ležišč in nudi ljudem številne možnosti aktivnega oddiha in razvedrila.

»Ker dom ni toliko zaseden, kot bi si želeli, ne obratuje cel leto. Letos pozimi je bil prvič odprt tudi v času šolskih počitnic, da so lahko prišli na svoj račun ljubitelji zimskih športov. Torej, kljub temu, da je dom lepo urejen, in da so cene oskrbe v domu razmeroma dostopne, je premalo izkoriščen. Zato je dom odprtega tipa, seveda s tem, da imajo prednost pri rezervacijah ljudje, ki so zaposleni pri Tomosu...» so mi povedali v Kopru.

Drugih svojih počitniških kapacitet koprski Tovarna motornih vozil nima. Zato gre do nekateri delavci, ki jim Bled ni najbolj pri srcu, po svoje na letni oddih, večina pa jih preživi svoj dopust kar doma.

Podatek ni najbolj razveseljuj, je pa po svoje razumljiv. Ob povprečnih osebnih mesečnih prejemkih blizu 1100 dinarjev in regresu, ki znaša na zaposlenega 300 dinarjev, si je ob današnjih cenah težko zamisliti kolikor toliko mikavne počitnice izven domačega kraja. Še posebej, če je potrebno s temi sredstvi omogočiti počitnice tudi nezaposlenim članom družine.

A. ULAGA

VELEBLAGOVNICA

nama

- priporoča potrošnikom hiter, sodoben in cenen nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje
- za tuje kupce je v hiši menjalnica

LJUBLJANA

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2

BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO, Ljubljana, Wolfova 1

KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7

BLAGOVNICA NAMA, škofja Loka,

BLAGOVNICA NAMA, Kočevje

Makarski turistični boom

V hotelih (ne)dostopne cene za vsak žep ● Vsakdo pa si lahko privoščiti dopust na Makarski rivieri, če si najame zasebno sobo ali prostor v campu ● Dostopne cene poprečnemu žepu so le v zasebnih gostiščih in lokalih

Letošnji zbor turističnih novinarjev v Tučepih na Makarski rivieri nam ni odkril samo načrtov turističnega razvoja Jugoslavije v naslednjih petih letih. Novinarji smo se tako, kot vsako leto, lahko seznanili, kako so v Dalmaciji pripravljene na letošnjo turistično sezono, ali še bolje rečeno, kam bomo lahko odšli na dopust, če smo se že odločili, da ga bomo preživeli v teh krajih. Znano je namreč, da iz leta v leto vedno več Slovencev preživi dopust prav v Dalmaciji, bodisi v okolici Zadra, Šibenika, na Kaštelanski rivieri, na Makarski rivieri ali na otokih.

VEDNO BOLJ PRIVLAČNA MAKARSKA RIVIERA

Blizu 50 kilometrov dolga, vedno bolj privlačna Makarska riviera, z danes že znanimi letoviškimi kraji Brela, Baška voda, Brač, Makarska, Tučepi, Podgora, Živogošće in drugimi doživlja svoj turistični boom. Na tem območju iz leta v leto rastejo nove turistične in gostinske zmogljivosti. Skoraj v vsakem od omenjenih krajev vsako leto zraste nov

**PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
ribnica NA KREDIT**

sodoben hotel A ali B kategorije. Novi hoteli s svojimi depandansami ali paviljoni so posejani med borovim gozdom vzdolž vse Makarske riviere.

»Razen tega smo v zadnjih letih pridobili na tisoče ležišč v okusno urejenih zasebnih sobah,« je povedal Lovro Kovarčević, tajnik Turistične zveze Makarske. »Naš cilj je, da bi na Makarski rivieri letovalo vsako leto več domačih turistov. Seveda s tem nočem reči, da tuji niso dobrodošli. Toda zavedamo se, da je najbolj zanesljiv domači gost in zanj bomo vedno storili vse. Zaradi tega tudi precej sredstev nalagamo v izgradnjo takšnih turistično gostinskih zmogljivosti, ki so dostopne za vsak žep...«

(NE) DOSTOPNE CENE V HOTELIH

Tako meni tajnik Turistične zveze Makarske.

Sam pa sem se prepiral, da si bo domači gost težko privoščil letovanje, denimo v hotelu »Neptun« v Tučepih. Takih hotelov pa je, kot že rečeno, na Makarski rivieri vsaj trideset. Sam penzion še ni tako drag, če upoštevamo, da gre za hotele A oziroma B kategorije z vsemi udobnostmi. Ta znaša v predsezonskih in posezonskih mesecih 50 dinarjev, v sezonskih mesecih pa od 80 do 120 dinarjev, odvisno od tega, kakšno sobo si najamete. Toda cene ostalih uslug v teh reprezentančnih hotelih našega turizma pa so tako vrtoglavo zabeljene — mimogrede povedano 2 decilitra kateregakoli sadnega soka velja najmanj 6 dinarjev, vino je po 30 in več dinarjev liter, kava po

4 dinarje, pivo 8 dinarjev itd., itd. — da si jih vsak res ne more privoščiti.

Se beseda o postrežbi: na kratko povedano, ta je nemo-goča. Na kosilo ali večerjo, kljub navidezni uslužnosti in prijaznosti številnih natakarjev, čakaš še in še in dobesedno zgubljaš živce. O tem, da natakarji ne poznajo te ali one pijače, ki jo

GHETALDUS
Ljubljana Wolfova 3

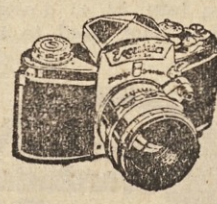
**KVALITETNO IN V
NAJKRAJŠEM ČASU**

Izdelujemo očala tudi brez receptov ter opravljamo vsa popravila

PRODAJAMO:

- zaščitna očala
- sončna očala
- foto-aparate
- foto-material

Poslovalnice v Kranju, Trbovljah in Kopru

naročiš, pa tako in tako ni vredno govoriti.

Vse to verjetno velja tudi za druge tovrstne hotele na Makarski rivieri, vsaj tako so mi ves čas zatrjevali kolegi. Za še lepše hotele v Brelah pa sem se o tem sam prepiral.

V ZASEBNE SOBE, CAMPINGE IN ZASEBNE GOSTILNE

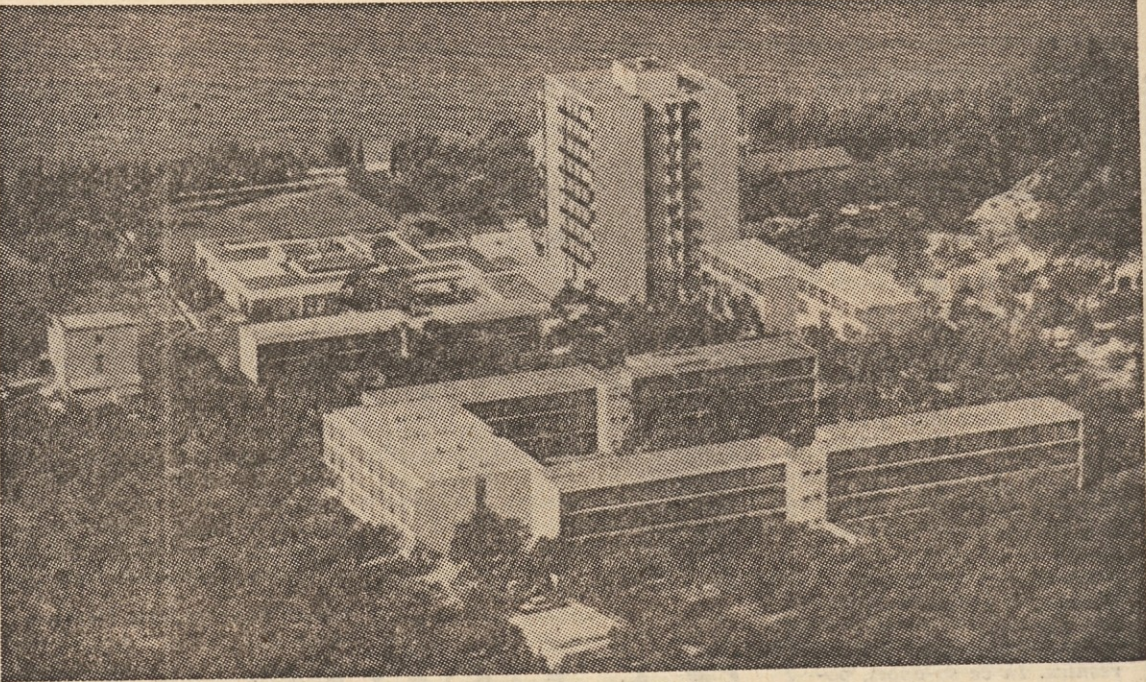
S tem, se razume, nočem jemati volje tistim, ki so se za trdno odločili, da bodo letos pre-

živeli dopust v enem izmed letovišč na sicer res prečudoviti Makarski rivieri.

Spet se moram povrniti v Tučepi in se samo 500 metrov dlje od hotela Neptun ustaviti v zasebni gostilnici, urejeni v dalmatinskem slogu, ki se imenuje »Ruža«. Takšnih zasebnih gostiln in drugih lokalčkov je vzdolž Makarske riviere povsod dovolj. Zrasli so kot gobe po dežju. In kar je najbolj razveseljivo, vodijo jih zares sposobni

gostinci z dostopnimi cenami za svoje usluge.

Samo 500 metrov dlje od hotela Neptun je liter vina po 7 dinarjev, sok po dva dinarja, kava 1 dinar in tako naprej. Hrana je neprimerno boljša kot v hotelu in tudi neprimerno cenejša. Če k temu dodam še to, da se da dobiti zasebno sobo v kateremkoli letovišču od 8 do 21 dinarjev ali prostor v campu za 2,5 do 5 dinarjev, potem je jasno, da je Makarska riviera dostopna vsem, ki so se odločili

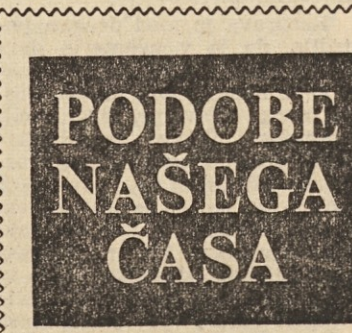
Novi hotel »Neptun« v Tučepih

preživeti letošnje počitnice v tem koncu srednje Dalmacije. Opozoriti moram še na številne počitniške domove delovnih kolektivov iz vse Jugoslavije. Cene dnevne oskrbe se v teh domovih gibljejo od 28 do 40 dinarjev. Toda prostor dobiti v njih, je že zdaj bolj težko.

In še en nasvet vsem, ki se bodo podali na dopust južneje od Zadra: iz kateregakoli kraja v Sloveniji ne potujte v Dalmacijo preko Reke, Senja, Karloba-

ga, marveč po mnogo bolj prijetni cesti, preko Novega mesta, Bele krajine, Karlovca, Plitvičkih jezer, Karlobaga in naprej. Cesta je vseskozi asfaltirana. Toda kave ne pijte ob Plitvičkih jezerih, ker boste zanj odšteli nič manj kot 5 dinarjev, marveč v le nekaj kilometrov oddaljenem Gospiću, kjer je mnogo cenejša.

M. ŽIVKOVIČ
PRIHODNIČ: KAKO JE NA SONČNEM HVARU?

**PODOBE
NAŠEGA
ČASA**

Vsi že dolgo čutimo — zadnje čase celo ZIS — da so cene podivjale. Seveda, »podivjale« ne zveni okusno. Moral bi reči, da je prišlo do »neustreznih cenovnih premikov« v nekaterih sferah potrošnje ali vsaj, da »spremlja pozitivna prizadevanja subjektivnih sil pri realizaciji reforme tudi škodljiva dinamika cen« — če bi se hotel izogniti očitku, da se ne spoznam kaj prida na ekonomsko situacijo in da sem brez optimistične vizije.

Da, da, dandanes ni lahko biti »v toku stvari«, na liniji reforme. Situacija se iz dneva v dan bolj dinamizira. Treba je veliko brati in veliko znati, če naj človek sproti obvladuje situacijo tako na makro kakor tudi na mikro planu in se

bodo v prihodnjem obdobju povsem spremenile sedanje tehnologije, metode dela in surovine. Večina sedanjih izdelkov bo nadomeščena z novimi, bolj kakovostnimi in bolj funkcionalnimi. Proces integracij, uvajanje tehničnih inovacij ter avtomatizacija in kibernetika bodo omogočili nove, širše in zahtevnejše proizvodne dimenzije.

Zgodovinski interes delavskega razreda je ustvariti sintezo dejanskega upravljanja proizvodnih sredstev po delovnem človeku in dejanskega razpolaganja s produkti svojega dela in na podlagi zlasti tega izhodišča razvijati svobodnega človeka ter humane odnose. Kljub srednje razviti materialni podlagi imamo predvsem zaradi značaja naših družbenih odnosov, zgrajenih in v praksi preizkušenih v dosedanjem razvoju, potrebne pogoje za nadaljnji in vsestranski napredek. Vizija in neposredni cilji socialistične družbe, dosežena stopnja proizvodnih sil, pobuda in interes proizvajalcev in upravljalcev so realna podlaga hitremu napredku v smeri materialno in duhovno bogatejšega socializma.

»VSI SMO: ZA!«

V minulem tednu sem nekaj dni preživel med Logatčani in med občani logaške komune sem dostikrat slišal stavek, ki sem ga napisal v naslovu: »Vsi smo za!« Za gradnjo in obnovo šol ter za ureditev zdravstvenega doma. »Smo za to,« so mi rekli tudi v Rovtahn, »ker sodimo, da nam za naše šole in za naše

zdravstvene prostore ne bo nihče ničesar podaril. Pa bi končno le radi imeli urejeno šolstvo in zdravstvo.« Dolga leta so o teh potrebah le govorili. Zdaj pa bodo z referendumom, ki bo jutri, v nedeljo, 24. maja, in za katerega trdijo, da bo uspel, sami prispevali svoj delež, da bi zboljšali šolstvo in zdravstvo v

logaški komunl. »Imeli bomo samo tisto, kar si bomo ustvarili sami,« so mi rekli v logaški občini, »zato bomo tudi na referendumu povedali svoje želje in naše hotenje, da bi sami poskrbeli za svoje otroke in za

svoje zdravje.« — Na sliki: v takšnem kabinetu so nameravali učiti otroke v Rovtahn. Zdaj čakajo na rezultat referenduma. Če se bodo volivci odločili »za«, bodo tudi otroci iz Rovt dobili novo šolo in nov kabinet.

želi prebiti kam naprej, na katerega od višjih nivojev samoupravnega odločanja.

Rad priznam, veliko berem, pogosto brez načrta, vendar vse, kar se nanaša na neposredno položaj našega delovnega človeka v asociacijah združenega dela, še posebno rad pa optimistične resolucije.

Tudi zdaj, ko se vse draži, sem prebral veliko ustreznih materialov. Zato ob vprašanju, ki mi ga v mislih zastavljam: — Tovariš, kaj pa reforma in cene?! dragi bralci, nisem v zadregi, kakor so nekateri drugi neosveščeni odgovorni subjektivni dejavniki, ki nimajo realne vizije. Nasprotno, mislim, da je tudi dinamika cen kakor tudi dinamika drugih področij našega gospodarjenja neposredno vgrajena v naš koncept kot faktor nujne korekcije in stabilizacije naših samoupravnih odnosov.

Do tega spoznanja pa, razumljivo, nikoli ne bodo prišli nosilci ozkih, partikularističnih pogledov, ampak le ljudje, katerih horizont se je samoupravno razširil tudi v evropski in svetovni prostor.

Treba je namreč vedeti, da smo priče dinamizirani razvoju sodobnega sveta, ki se v svojih bistvenih komponentah hitro spreminja. Znanje človeka se že po sedanji hitrosti razvoja podvoji v približno petih letih. Razmerje med umskim in ročnim delom se čedalje bolj spreminja v korist prvega. Znanje in umske zmognosti vse bolj spodbujajo fizične-biološke sposobnosti in veščine. Napovedujejo, da se

Spričo takih pogojev in zgodovinskih ciljev svojega prihodnjega razvoja ne moremo prepuščati zgolj inerciji dosedanjih doseganj niti ga ni mogoče določiti iz leta v leto, od položaja do položaja, temveč ga je potrebno dolgoročno začrtati in nenehno preučevati.

Kako nepomembno postane, kajne, ob tako koncipirani viziji, kratkoročno dinamiziranje cen, povsem po nepotrebnem potrjeno nekonstruktivni kritiki občanov in neposrednih proizvajalcev na različnih nivojih združenega dela.

Seveda pa je treba veliko brati, predno se pride do takšnega spoznanja. Samo to lahko človeku omogoči vpogled v »tok stvari« in ga usposobi za ustreznega nosilca dinamizirane razvoja.

Kakor vidite: če se človek ustrezno izobražuje, kljub dinamičnim premikom cen ne more izgubiti realne vizije. Drugače pa je, seveda, če poslušamo nekontrolirane besede neosveščenih slojev našega delavskega razreda in ljudstva. S te strani preti tudi zgrajenim subjektivnim silam permanentna nevarnost, da se odločajo za prakticistične ukrepe v svrhu pomiritve zaostrenih situacij. Na primer tista izjava o nepotrebnosti podražitev olja za gospodinjstvo. Na srečo so takšni pojavi osamljeni, kar je porok, da bomo tudi še naprej dosledno uresničevali reformo in delitev po rezultatih individualnega in kolektivnega dela.

VINKO BLATNIK